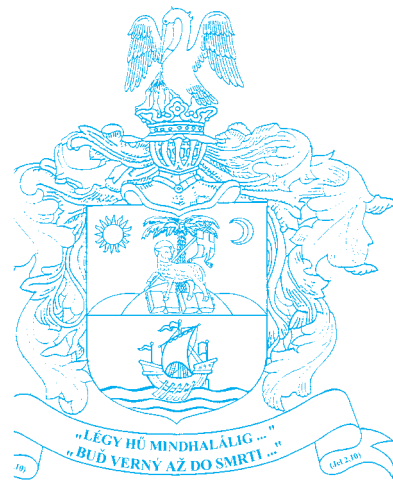

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXX. évfolyam

12. szám

Komárom, 2009. december

Ára 35 cent

ÖRÖM ÉS BÉKESSÉG

Az utóbbi hónapokban a legtöbb hír a válságról szól. A gazdasági élet hanyatlik, a hiány egyre nő, a gazdasági élet szereplői bizonytalanok. A kereskedők is javítani akarnak helyzetükön, jött is az ötlet gyorsan: legyen már novemberben is karácsony. Az utóbbi évek gyakorlata szerint már egész decemberben vásárlásra ösztönöztek, most ezt megtoldják jó néhány nappal. A világhálás közösségi oldalakon azonnal megjelennek az ellenreakciók, mindenki csatlakozhat a módszert elutasítók közösségéhez. Több kereskedő viszont bevallja, hogy számára a karácsony létkérdés, mert egész éves forgalmának majd felét ekkor tudja lebonyolítani.

A konzervatívabb beállítottságú emberek nemtetszésüket fejezik ki a fejlemények láttán, aztán mégiscsak beállnak a sorba, és azzal nyugtatják magukat, hogy úgysem tehetnek mást. Ahogy közeledik a karácsony estéje, mindenki egyre inkább rohan. Meg kell venni az ajándékokat, a munkahelyeken ilyenkor a legnagyobb a hajtás, még egy influenzajárvány veszélye is itt van a nyakunkon... Eljön a karácsony estéje, fáradt emberekkel telnek meg a templomok, a gyerekek kedvesen szavalnak, itt-ott betlehemes, tán még kántálás is van, de főleg az esti terített asztal, a karácsonyfa, az ajándékok és az esti televízió-műsor jelenti az ünnepet. Sok esetben elfáradt emberek csendes estéje a karácsony...

Lehet, hogy a közgazdászok, a szociológusok és a pszichológusok mást mondanak, de azt gondolom, hogy mi már a karácsonyt is rosszul ünnepeljük. Jól akarjuk, de mégis rosszul tesszük. Ez a nap annak az ünnepe, hogy egy kisgyermekben Isten szeretete érkezik hozzánk, akit be kell fogadnunk ezen a napon. Legyen valami figyelmesség szeretteink részére, de annak is az érkező isteni szeretetre kellene utalnia. Mindennek arról kellene szólnia, hogy Isten ad. A karácsony nem a szeretet ünnepe, hanem az isteni szeretet ünnepe. Itt van a különbség, amit sokszor még a keresztyén ember is nehezen vesz észre. Ahhoz, hogy az ember jól tudjon ünnepelni, jól kell készülnie is. Ha az édesapák a drága ajándék helyett a drágább együttléte tartanak fontosnak, ha az édesanyák megelégednének kevesebb süteménnyel, ha a nagymamák úgy gondolnák, hogy bőven elég az egyfogásos vacsora, ha a gyermek nem a legújabb játéksodát követelné, ha észrevennének, hogy a kevesebb több, jobban átélhetnék a karácsony csodáját...

A reklámok ragyogása a mi világunkban elnyomja a csillagok fényét. Nehéz dolga van ma annak, aki csillagot akar követni. Világunkban egyre távolabb kerül a betlehemi jászol az emberek szívtől és gondolkodásától. Csak az Isten Lelke által adott felismerésnek van hatalma arra nézve, hogy az életek megváltozzanak, hogy helyükre kerüljenek a dolgok. Isten a szegénységbe, az istállóba, a kiszolgáltatottságba helyezte bele megszületett Fiát. A legnagyobb legkisebbé lett. Legyen ebben örömünk és békességünk! Kívánjuk ezt önmagunknak és szeretteinknek. Sok templomban elhangzanak majd Ady sorai: „*Karácsonyi rege / Ha valóra válna, / Igazi boldogság / Szállna a világra.*” Úgy legyen!

Géresi Róbert

Csendes éj

A szent karácsony tulajdonképpen egy új kor kezdete, innentől számíttjuk az éveket, mert Krisztus Urunk születésével az emberiség számára igazi-új élet kezdődött, hiszen Isten még szorosabb kapcsolatra lépett az emberiséggel.

Karácsony éjszakáján gyermekké, kicsinnyé lett értünk a teremtés Ura. Az Úristen megszületett Fia – hogy minél bizalmasabban járulhasunk hozzá – felvette az emberi természetet, és azt önmagával, isteni természetével egyesítette. Szívünk ajtaján kopogtat, felkeresi tévelygő gyermekeit, nem hagy elveszni miniket, a legkedvesebb szószólónkká lett, és szeret, nagyon szeret.

Vajon mi viszonzzuk-e szeretetét? Legalább karácsony estéjén meghalljuk-e a szállást, meleget kérő hangját? Jézusunk, aki ennyire szerettél minket, add, hogy mi is szeressünk őszintén, tiszta szívvel, jó cselekedetekből tudjunk egy kis szeretetcsoportot kötni, amit mint szívünk ajándékát elődbe helyezünk.

Ha ilyen lélekkel várjuk a szentesítést, a csendes éjt, akkor nem csak ajkunk, de szívünk is boldogan visszhangozza majd az angyalokkal: Dicsőség a mennyben Istennek, békesség a földön a jóakarátú embereknek. Készítsük Jézus számára a szívünket, gyakran gondoljunk a Megváltó eljövételére, hogy majd ama napon, amikor mint bíróhoz fogunk hozzá érkezni, kegyelmében részesedhessünk, és örök lakhelyünk lehessen a mennyben.

Id. Kollárovics István

Babits Mihály

CSILLAG UTÁN

Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarok...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavarog.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
ígéretes csillagot.

Ó ha most mindent itt hagynék,
mennék a csillag után,
mint rég a háromkirályok
betlehem-i éjszakán!
Gépkocsin, vagy teveháton –
olyan mindegy, hogy hogyan!
Aranyat, tömjént és mirrhát
vinnék, vinnék boldogan.

Mennék száz országon át, míg
utamat szelné a vám.
„Aranyad tilos kivinni!”
szólna ott a vámos rám.
„Tömjened meg, ami csak van,
az mind kell, az itteni
hazai hatalmak fényét
méltón dicsőíteni.”
Százszor megállítanának, –
örülnék, ha átcsúszom:
arany nélkül, tömjén nélkül
élnék hozzád, Jézusom!
Jaj és mire odaérnék,
hova a csillag vezet,
te már függnél a kereszten
és a lábad csupa seb,
s ahelyett hogy bölcsőd köré
szórjak tömjént, aranyat,
megmaradt szegény mirrhámmal,
keserű szagú mirrhámmal,
kenném véres lábadat.

Az ÚR színe előtt

Kegyelmes Úristen, aki a legjobban látod és ismered az emberek bűnös voltát, könyörülj rajtunk. A Te szereteted gyengédsége és szíved melegsége a bűnös ember szívéhez a legerősebb csapásokkal közeledjék, melyek ráébresztenek a jobbulás szükségességére és az életre vezetnek. A legkeményebb sziklák megmozdulnak és szétmállanak a Te egyetlen szavadra. Örök isteni szeretet, történjék így azokkal az emberi szívekkel is, amelyek olyan kemények, mint a kő. A halottak megelevenednek a Te akaratom egyetlen megnyilvánulására, add, hogy így történjék ez a halott emberi szívekkel is. Hiszen Te nem akarsz, hogy közülünk akár csak egy is elvesszen; ezért mutatsz irántunk olyan nagyfokú türelmességet. Végezd el hamarosan bennünk és közöttünk a Te művedet. Tégy éberekké és készekké találkozni Teveled bármelyik pillanatban. Siess, jöjj mihamarabb! Ámen, jöjj. Úr Jézus, jöjj ma mindnyájunkhoz kétszeres lélekkel és kegyelemmel. Jöjj hozzánk már ma, hogy találkozhasunk veled nagy örömben, amíg el nem jön a vég. **Ámen.**

Per Tolleson

A szeretet barátságos az idő szűke ellenére is.

A szeretet nem irigyel másokat házukért, amiben jól kiválasztott karácsonyi porcelán és odaillő asztalterítő van.

A szeretet nem kiált rá a gyerekekre, hogy menjenek már az útból, hanem hálás érte, hogy vannak és útban tudnak lenni.

A szeretet nemcsak azoknak ad, akiktől kap is valamit, hanem örömmel ajándékozza meg épp azokat, akik ezt nem tudják visznézni.

A szeretet mindent elvisel, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.

A szeretet soha el nem múlik.

A videojátékok tönkremennek, a gyöngysorok elvesznek, a számítógépek elavulnak.

De a szeretet ajándéka megmarad.

(Ismeretlen szerző)

KARÁCSONYI SZERETET-HIMNUSZ

(Az 1Kor 13 karácsonyi változata)

Ha a házamat fenyőágakkal, gertyákkal, égőkkel és csilingelő hangocskákkal díszítem fel, de a családom felé nincs bennem szeretet, nem vagyok egyéb, mint díszlettervező.

Ha a konyhában fáradozom, karácsonyi süteményeket sütök kilószámra, ízletes ételeket főzök, és az evéshez csodálatosan megterített asztalt készítek elő, de a családom felé nincs bennem szeretet, nem vagyok egyéb, mint szakácsnő.

Ha a szegénykonyhán segédkezem, az öregek otthonában karácsonyi énekeket zengek, és minden vagyonomat segélyként elajándékozom, de a családom felé nincs bennem szeretet, mindez semmit nem használ nekem.

Ha a karácsonyfát csillogó angyalkákkal és horgolt hópelyhek-

kel díszítem fel, ezernyi ünnepen veszek részt, a templomi kórusban énekelek, de Jézus Krisztus nincs

a szívemben, akkor nem értettem meg, miről is szól a karácsony.

A szeretet félbeszakítja a sütetést, hogy a gyermekét megölelje.

A szeretet hagyja a lakásdíszítést, és megcsókolja a házastársát.

MEKKORA ÖRÖMÖT JELENT?

Prédikáció az angyalok karácsonyi énekéről

Még 1945 karácsonyán megragadta a figyelmemet Szenczi Molnár Albertnek az angyalok karácsonyi énekéről szóló prédikációja (megjelent 1939-ben az Incze Gábor által összeállított és kiadott *Szenczi Molnár Albert* című emlékkötetben, melyhez Áprily Lajos és Árokháty Béla írt egy-egy nagyszerű bevezető tanulmányt).

Azzal kezdődik, hogy: „*Nem kezdhetjük el jobban karácsonyi prédikációinkat, mintha csodálkozva magasztaljuk az Istennek az üdvözítő kegyelmét és dicsérik a magasságosnak nagy nevét, főként azért, mivel az angyalok e nap előtt való éjszakát énekléssel kezdték és ünnepnek szentelték.*”

Az angyalok énekét azért magyarázza, hogy tanuljuk meg utánuk mondani, velük énekelni és velük együtt megérteni: mit hozott nekünk ez az újszülött Király, miért kell szívünknek örvendeznie. Az angyalok éneke méltó a karácsony ünnepének magyarázatához. A világ kezdetétől fogva ugyanis soha senki sem hallotta, hogy az angyalok énekeltek volna. Szóltak az Ótestamentumban, de hogy énekeltek volna, azt sehol nem olvassuk a Szentírásban. A pásztorok, akik hallgatták a mennyei éneket, boldogok voltak. Boldogok vagyunk mi is, akik ezt az éneket szívünkbe, elménkbe fogadjuk és magunk is mondjuk: „*Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön béke, és az emberekhez jó akarat!*” (Lk 2,14).

Szenczi Molnár először az éneklés oka ityegszik megmagyarázni, hogy Isten az ő Fia születését miért nem csak egy angyal által hirdette meg az embereknek, miért énekelte angyalainak seregével. Ezzel Isten azt akarta megmutatni, hogy milyen nagy szeretettel szeret minket, embereket. Gábrriel angyal karácsonyi prédikációt tart, és sok ezer angyal énekel mellette; örvendeznek és vigadoznak. Isten azt akarja, hogy az újszülött gyermeket mi is olyan örömmel fogadjuk, amilyen nagy örömmel a mennyei Atya nekünk ajándékozta.

Az angyalok énekét három részben magyarázza. Az első részben az angyalok Istennek énekelnek és dicsérik dicsőségét. A második részben nekünk énekelnek, örvendeznek és nekünk hirdetik az újszülött gyermeket mint Isten jótéteményét. A harmadik részben az angyalok megmutatják, honnan származik e kegyelem és jótétemény.

Az első részben az angyalok ezt éneklük: „*Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek.*” Ezáltal látjuk, hogy Isten igazmondó. Ígéretei szerint Fia Ábrahámnak magvából születik, Júda nemzetségéből, Dávid háza népéből való szűztől

(1Móz 22; 49; Jer 33; Ézs 7), az ő Fiának Betlehemben kell megszületnie (Mik 5,2) a Siló addig el nem jön, amíg a királyi pálcá Júdából el nem vétetik (1Móz 49, 10), Krisztus megvetett és szegény állapotban jön el. Mindezek az ígéretek be is teljesedtek. Ezért éneklük az angyalok: „*Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek.*” Amit Isten az Ótestamentumban megígért, azt az újban beteljesítette, de azt is beteljesíti, hogy ismét eljön, és minket magához vesz, hogy mi is ott legyünk, ahol Ő van, és lássuk az ő dicsőségét. Örvendezhetünk azért már most lélekben az Úr ítéletre eljövételének napjára, melyet hit által immár látunk.

Isten igazmondó ítéletét látjuk abban is, hogy mivel az ember vétkezett, fizetnie

kellene, meg kellene lakolnia. Krisztus ezt magára veszi, emberré lesz. Azért éneklük az angyalok ezt az éneket, mert Ő az igaz ítélő Isten, s nekünk is énekelni és mondani kell: *Igaz vagy te Uram, és minden te dolgod igaz.*

Fiának születésében megmutatkozik az Úristen jóvoltának, irgalmasságának dicsősége, amint írva van az Ef 1,6 és a Róma 5,7–8 verseiben. Ez készíti az angyalokat éneklésre, és az angyalok után mi is énekeljük: „*...mind az egeknek fölötté felmagasztaltatott az Istennek jóvolta és mind a felhőkig vagy az ő igazmondása. E kegyelem a mi vigasztalásunk. Ez Ő irgalmassága felülhaladja minden ő dolgait*” (Zsolt 108; 109; 145).

A második részben ezen éneknek örvendezve hirdetik nekünk az angyalok a nagy jótéteményt, melyet az Isten az ő Fiának küldésében nyújtott és ajándékozott nekünk, melynek neve: béke. Béke-telenség volt Isten és miközöttünk (Róma 8), az Isten haragudott reánk, és mi ellenségei voltunk (Róma 2), emiatt mi magunk is béke-telenség és nyugtalanok voltunk. Krisztus azonban megszabadított, az Atyát kiengesztelte, és azt munkálta szívünkben, hogy mi az Istent szeretni fogjuk, és teljes hittel hozzá térünk. Ő pedig lecsendesíti lelkiismeretünket. Ennek örvendeznek az angyalok, és örvendezünk mi is.

Az angyalok serege békességet hirdet, Gábrriel angyal pedig az örömről prédikál. Ezek szépen egyeznek egymással, mert a szív öröme a lelkiismeret békességéből származik. Pál apostol e kettőt egybeszerkeszti, amikor így szól: „*...az Isten országa... igazság, béke és Szentlélek által való öröm*” (Róma 14,17). „*...a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, béke...*” (Gal 5,22a). Szenczi Molnár a szegény bűnösnek Isten előtti megigazulásáról így ír: „*Ha azért immár megigazultunk hit által, tehát békeünk van az Istenrel*”, mindjárt e szép ígéret teszi hozzá: „*Mi dicsekedünk még a nyomorúságban is.*” Ilyen drága dolog az Istennel való béke. Minden e világi öröm elmúlik, de az az öröm, amely az Istennel való békeségből származik, soha el nem múlik.

A harmadik részben azt mutatják meg az angyalok, honnan érkezik nekünk, szegény bűnös emberek számára ez a béke és öröm. Ezért éneklük, hogy az Istennek hozzánk jó akarata volt. Ő minket érdemünk nélkül szeretett, mert ez volt az ő akarata, amint meg van írva: „*Eleve elhatározván, hogy minket a maga fiaivá fogad Jézus Krisztus által az ő akaratjának jókedve szerint*” (Ef 1,5). Ez a mi üdvösségünk fő oka. Ezután Pál apostollal bátoríthatjuk lelkiismeretünket: „*...mikor még bűnösök voltunk, Krisztus értetünk meghalt. Minekutána azért most megigazultunk az ő vére által, sokkal inkább megtartatunk a harag ellen általa. Mert ha, mikor ellenségei voltunk, megbékéltünk Istennel az ő Fiának halála által, sokkal inkább megtartatunk az ő élete által, minekutána megbékéltünk vele*” (Róma 5,8b–10).

Az üdvösség fő okának megmutatásával hálaadásra, egymás iránti szeretetre intenek az angyalok. Mert ha Isten minket így szeretett, nekünk is szeretnünk kell egymást. Egymással ki-ki jót tegyen, bocsássa meg barátja vétkeit, felebarátja iránti szeretetével bizonyítsa Isten iránti szeretetét. Aki ezt cselekszi, az nemcsak ideiglenes, hanem Krisztussal örökké örvendetes karácsony ünnepelhet az örök boldogságban.

Így születik meg bennünk a Krisztus. Ahol pedig Ő megszületik, ott elkezdődik a karácsonyi öröm, az üdvösség, az élet és a dicsőség. Kívánom, hogy sokak szívében szülessen meg a Krisztus, sokan értsék meg az angyalok karácsonyi énekét, és ez tegye teljessé a karácsony igazi örömét.

Szenczi László

„Könnyes szemnek vigasz vagyok, /
olaj vad indulatra, / s erély, hol satnya
szív nyafog.” Bódás János nagy bátor-
sággal állítja a *Virágos robot* című
versében, hogy helytáll a vigasztalás
szolgálatában. Ez bizony keveseknek
sikerül. Aki ezt meg akarja tenni,
annak helyesen kell ismernie nem
csak Isten tökéletes igazságát, de a baj
forrását és a kiutat is. A bajba jutott
ember szenvedését a „segítők”
gyakran csak növelni képesek.

A rossz hír hallatán nagy volt az elszá-
nás Jób három idősebb barátjában is. Az-
zal a meggyőződéssel mentek hozzá,
hogy alkalmasak részvétellel vigasztalni.
Kiderült, mennyire. De át tudja-e érezni
az egyik ember a másik kínját? Bizonyos
mértékig, legalábbis próbálkozik. Sír a sí-
róval, együtt gyászol, megszagatott kön-
tösben, földön ülve a porban, szótlanul
éjjel-nappal, egy héten át ez a három barát
is. Mint tudjuk, ennyi éppen elég lett volna.
A jó szándék kevés, derül ki a látoga-
tókról. A többi nem csak Jóbnak, de az
Úrnak is sok volt, s csak Jóbra való tekin-
tetel, az ő közbenjáró imádságáért ma-
radnak el a súlyos következmények. „Men-
jetelek el szolgámhoz, Jóbhoz, és mutassa-
tok be égőáldozatot magatokért! Szolgám,
Jób pedig imádkozzék értetek” (Jób 42,
8a). Mivel először saját emberi elgondo-
lásuk alapján mentek – a maguk veszté-
re –, újra el kellett menniük, immár az Úr
parancsára, hogy mentsék a bőrüket. Ta-
nulságos a történetben, hogy a „lélekben”
elkezdett vigasztalás „testben” folytató-
dik, de Lélekben fejeződik be. A részvét,
a segítő szándék nagyon hamar indulatos-
ságba torkollik. A béketűrés hiánya hara-
got vált ki, s ettől kezdve a kegyetlenkedő
ember – igazolva saját haragját – minde-
nért a másikat okolja. (Ilyenkor nevet az
ördög.) Ha szenvedniünk kell, nem mind-
egy, hogy kiknek a társaságában szenved-
ünk – dühöngő békétlenek vagy szelíd,
csendben imádkozók közösségében.

Próbátétele előtt Jób rendkívüli magas-
ságokat járt be (társadalmi, erkölcsi és
szellemi síkon egyaránt), nem volt hozzá
fogható feddhetetlen, becsületes ember:
fegyelmzett következetességgel félté az
Istent, és kerülte a rosszat. De ehhez a
rendkívüli magassághoz nem mérhető az
a mélység, ahova nagyon rövid idő alatt
ok nélkül jutott. (Ezt nem ő állítja magá-
ról, hanem az Úr: „...felingereltél ellene,
hogy ok nélkül tönkretegyem” (Jób 2,3b) –
mondja a Sátánnak. Ez a tönkretétel teljes
körű: a gazdagság a múlté, a dicsőség
szintén, a gyermekek nincsenek, minden
lepusztult, elnémult, mozdulatlan, élette-
len. Jób testét ezernyi kínzó seb borítja,

A SZENVEDÉSRŐL, JÓB KAPCSÁN

nincs egy lélegzetnyi enyhület. Se rokon,
se szolga nem tűri már ezt a gyászt. Jób
magára maradtottan, a kínhajcsárok által
is gyötörtetve meghajol Isten „áldott oltó-
kése” alatt. Híte rendületlen, boldogan
megvallja, hogy Istenre bízta ügyét, aki
„...megsebez, de be is kötöz, összezúz, de
keze meg is gyógyít” (Jób 5,18b). Magá-
ról elismeri, hogy balgán beszélt (nem be-
szélt helyesen az Úrról). A fájdalom elva-
kította. A szakirodalom ismeri azt a kife-
jezést, hogy *kiemelt szenvedő*. Vannak ki-
emelt szenvedők ma is, sokat ismerek én
is személyesen. Ezeknek az embereknek a
kínjukkal együtt a keserűségük is mérhe-
tetlen, amit a felebarát gyógyító szereteté-
nek cseppjei édesíthetnének. És ha már
elvenni nem tudjuk a szenvedést és a
gyászt, legalább ne fokozzuk.

A barátokat nagyon ingerelte Jób keserű
panasza. Nem igazán „mérték meg” el-
keseredését, szenvedéseivel együtt téve a
mérlegre. Tele vannak korholó vádakkal.
Nem volt Istentől való mércéjük, ezért ha-
mis a mérleg és hamisak a fontok, helyte-
len a következtetés. Bölcsességük röviden
ennyi: szenvedsz, mert bűnös vagy – csak
azt kapod, amit megérdemelsz. Ha ez igaz
lenne, minden ember a hamuban fetreng-
ne, még sincs így. Jób félreértett szenvedő.
Nem elég, hogy szenved, még félre is
értik. Nem olyan könnyen ismerhető meg
az istenfélő ember szenvedésének a titka,
ehhez isteni világosság kell (amivel a há-
rom idősebb barát nem bírt, bár többször
imitálta). Jób lelkébe mély sebeket ütött
barátai vádaskodása. Hosszúra nyúlt szó-
szaporításukat ismerve mi már megszív-
lelhetjük a páli kérést: „Az ostoba és éret-
len vitatkozások elől térj ki” (2Tim 2,23a).
Sok igazságot elferdítettek, „...de senki
sem tudta Jóbot megcáfolni...” (Jób 32,
12a). Jób kibírja a szenvedést baráti vi-
gasz nélkül is, mert kap hozzá elég erőt
(egyetlen hajszál sem...). „Mindenre van
erőm a Krisztusban, aki megerősít en-
gem” (Fil 4,13).

Mielőtt maga az Úr szólt volna Jóbbal,
a legfiatalabb látogatónak (aki hátrahúzó-
dott, amíg a korosabbak beszéltek) helyes
mondanivalója volt Istenről. Magát nem
tartotta különbnek, méltóbbnak az Úr kí-
méletére: „Lásd, én is olyan vagyok Isten
előtt, mint te” (Jób 33,6a). Felajánlja tár-
saságát, hogy keressék együtt az igazsá-
got, és értsenek egyet abban, ami jó. Neki
volt reménysége, vigasztalt, ismerte Isten
szándékát, aki visszahozza az embert a
síról, és ráragyog világossága.

Választottainak szenvedését az Úr pró-
bakövét teszi mások számára, amiben na-

gyon könnyű megbotlani. De csak az bot-
lik meg, aki sötétségben jár. „Haragra
gerjedtem ellened és két barátod ellen,
mert nem beszéltetek rólam olyan helye-
sen, mint szolgám, Jób” (Jób 42,7b) –
mondja az Úr. Ez tehát a barátok bűne. Az
Úr hamis tanúinak bizonyultak. Mondtak
sok helyes dolgot, és mondtak sok helyte-
lent – következőképpen alaposan „bekö-
dösítettek”. Nem csak embertársainkról,
az Úrról sem szabad hamisan tanúskod-
nunk. Ma nagyon elhomályosító, félreve-
zető utak kínálóznak a tanúságtételben.
Tudnunk kell arról az akaratról, amely az
örök rendet el akarja homályosítani – érte-
lem nélküli szavakkal, a kegyesség látsza-
tát megtartva, de erejét megtagadva (elég,
ha papíron ülnek a dolgok, vagy úgy se)
tart a nagy, belső istentagadás. Ma a szen-
vedés kikerülése a menő, mindegy ho-
gyan, csak ne fájjon, kell a Krisztus-ide-
gen lelki fájdalomcsillapítás, kedvelt a
lelki narkózis. Csak szenvedni ne kelljen,
csak ne lássunk szükségét, nincs idő a fáj-
dalomra, mindent a profitéret, csak veszte-
ség ne érjen. Pedig áldott az a szenvedés,
melyben megtanulunk engedelmeskedni,
mindent visszavonva, ami helytelen, bűn-
bánatot tartva. Az ítélet az Isten háza né-
pén kezdődik. Közülünk senki ne szen-
vedjen a bűnei miatt, de aki Isten akaratá-
ból szenved mint keresztyén, ne szégyen-
kezzen, mert a dicsőség Lelke, az Isten
Lelke megnyugszik rajta (1Pt 4). A vi-
gasztaló a Szentlélek, akitől – amikor el-
jön hozzánk – erőt kapunk, hogy Jézus
igaz tanúi lehessünk.

A nyomorult vigasztalók és a vakok vi-
lágtalan vezetői szinte egy kategóriát al-
kotnak. A Jézus keresztyé körül elmenők a
főpapokkal és írástudókkal együtt nem
szüntek meg gyálázni és káromolni Őt.
Krisztus a félreértett szenvedő szolga. A
mennyei dicsőségből jött, mindent oda-
hagyva, áthidalva az áthidalhatatlant, meg-
üresítetten, helyettünk elhordozva a bűne-
inkért járó büntetést. Jött, hogy helyesen
beszéljen az Atyáról; helyesebben, mint
korábban bárki más, hogy a testté lett Ige
elénk élje az Atya irtalmát. Mert amikor
a mi szenvedéseinkre nézett, az Atyáról
kellett beszélnie. Jézus nem tünetet eny-
hít, hanem gyógyít, az ő sebei által gyó-
gyulunk meg. Jött, hogy testi élete egész
idején könnyörgésekkel és esedezésekkal,
erős kiáltással és könnyek között járuljon
az elé, akinek hatalma van Őt kiszabadíta-
ni a halálból. „Jóllehet ő a Fiú, szenvedé-
seiből megtanulta az engedelmisséget”
(Zsid 5,8).

Rácz Jolán

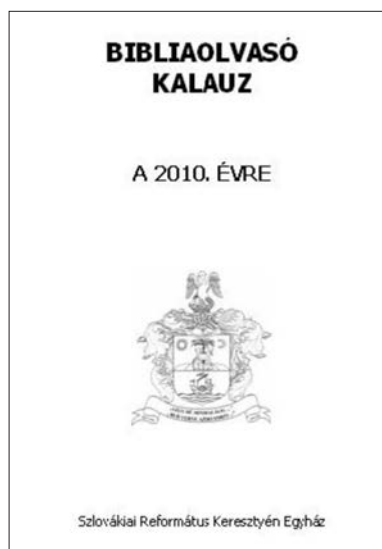
Tavaly, 2008-ban a történelmi Komáromi Református Egyházmegye 1827–1832-es vizitációs és közgyűlési jegyzőkönyveit vehettük kézbe, hogy örüljünk a hatalmas, eddig rejtett ismeretanyagnak, amelyet a kötet föltalál. A folytatás – *Koncsol László szerkesztésében, a Csallóközi Kiskönyvtár sorozatban – nemrég hagyta el a nyomdát, benne tovább zajlik az egyházmegye története, újabb egykori gondokra, nehézségekre, ütközésekre derül fény.*

Az egyházat az államtól teljesen függetlenül működtették, a református eklézsia önállóan működött: hívei tartották el adakozással, alkalmi gyűjtésekkel, kisebb hagyatékokkal, alkalmi földesúri adományokkal.

Látunk a lapokon szolgálatba lépő és távozó prédikátorokat, rektorokat, felelős vagy gondatlan kurátorokat, betekintünk egy-egy reformkori lelkipásztor

Napi használatra

Egyházunk tagjai számára – a Bibliaolvasó vezérfonal szerint – elkészült a 2010. évre szóló Bibliaolvasó kalauz, és reménység szerint még karácsony előtt elhagyja a nyomdát. A kötetet Somogyi Alfréd apácaszakállasi lelkipásztor szerkesztette, a magyarázatokat a pozsonyi és a komáromi egyházmegyében szolgáló lelkészek írták, mégpedig: Varga László (január és december), Sebők János (febru-

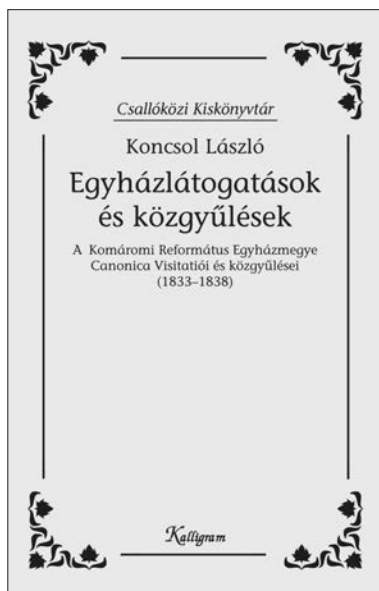

ár-március), Szénási Lilla (április), Somogyi Alfréd (május), Lévai Attila (június), Szénási Szilárd (július), Both Ágota (augusztus), Vámos Béla (szeptember), Czinke Tímea (október) és Tompa Veronika (november).

A Bibliaolvasó kalauz kapható lesz a lelkési hivatalokban, ára 2 euró.

Egyházlátogatások és közgyűlések (1833–1838)

családi ügyeibe, látunk tűzvészeket és árvizeket, amelyekből a kárvallott gyülekezet mindig fönixmadárként születik újjá, bár közben sok szellemi-tárgyi értéke odapusztul. Látjuk az iskolák életét. A vizitátorok évről évre értéklik az iskolamesterek és segédtanítók mun-

káját, megtudjuk, hányan voltak és milyen tárgyakat tanultak az egyházmegye kisdíákjai, mely hónapokban, és lehetőleg pirkadattól a sötétség beálltaig-e, milyen épületekben, milyen felszereltségű iskolákban, s hogy az egyházkerület és a tractus kormányosai milyen erőfeszítéseket tettek az oktatónevelő munka színvonalának emeléséért.

A felvilágosodás, majd a reformkor eszméi az egyházmegye életére is hatottak. Hátrányosan azzal, hogy itt-ott fölsejlik a felvilágosodás ateista ágának hatása az emberek elméjére és tetteire, másrészt előnyösen, mert a régió közszereplői könyveket, sőt egész családi bibliotékákat ajándékoznak egy-egy gyülekezetnek és az egyházmegyének. Tractuális könyvtár jön létre, egyre komolyabban veszik az iskolafelügyelők munkáját, beindul a tanítók körzeti továbbképzése, évente vizsgáztatják és osztályozzák őket, szorgalmazzák az évi himlőoltást, tovább fejlesztik egyházi közadakozásból, új telekkel, tanítóképzővel, jogi tanszékkal és nyomdával egészítik ki a Pápai Református Főiskolát, folyóiratokat rendelnek és ajánlanak, egyebek közt Kossuth *Országgyűlési Tudósítások* című lapját a prédikátoroknak.

Biztosítani kezdik az egyházi épületeket, s indul a lelkipásztorok, majd az

iskolamesterek nyugdíjbiztosítása bécsi és magyar takarékpénztárak révén. Nyomorba süppedt, a szolgálatból kihullt öreg prédikátorok és özvegy papnék vergődéséből látjuk, mennyire megérett már az idő a belső személyek nyugdíjbiztosítására. Szolgálatuk béréből vagy legalább némi tartalék gyűjtésére nem futotta, gyülekezetük vagy valamelyik rokon tartotta el őket.

A könyvet mint forrásanyagot nem csak az egyház szolgálja forgathatják haszonnal: minden községi krónikás, hely- vagy iskolatörténész, statisztikus és kíváncsi olvasó bő kortörténeti tudást meríthet belőle. Külön öröm az olvasónak, ha a reformkori jegyzőkönyvek csodálatos, ódon zamatú, hibátlan magyar nyelvét ízelgetheti és tanul belőle. A szerző-szerkesztő az utolsó (1858-as) kötet végére ígéri – egyéb kiegészítő anyagokkal együtt – az aloszortat magyar-magyar és latin-magyar szótárát.

–rec–

(Kalligram, Pozsony 2009)

Feladvány

Melyik országgyűléshez köthető az első magyarországi politikai hírlap, az Országgyűlési Tudósítások kiadása, amit Kossuth Lajos szerkesztett?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **január 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének a címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

Az októberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint az idézett József Attilavers címe: Tiszta szívvel.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – jutalomban, mégpedig **ö.zv. Bodnár Lajosné** (Szirénfalva), **Kövesdi Rozália** (Olgya) és **Szanyi Szilvia** (Rozsnyó). Mindhárman Szathmáry Sándor *Élő víznek folyamai* című prédikációskötetét kapják.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

A dicsőítés mint műfaj

A dicsőítés fogalma a 20. század végi karizmatikus mozgalmakhoz nyúlik vissza, de ma már főleg a keresztyén fiatalok körében terjed: egy egészen sajátos zenei stílus, egy új (zenei) mozgalom.

Mint majdnem minden újdonság, ez a mozgalom is Amerikából tört be hozzánk, ahol a 70-es és 80-as években az ifjúság körében elterjedt énekeket (melyeknek egészen egyszerű, rövid a dallamuk és a szövegük) a dicsőítéskor gyakrabban ismételték. A 90-es évektől kezdődően szövegileg és dallamilag már sokkal igényesebb darabok, énekek születtek. Ennek a stílusnak az első legjelentősebb szerzője, komponistája az angol **Graham Kendrick** volt, de említhetjük a kanadai **Brian Doerksen** vagy a német **Albert Freyt**. Ma már egész sorozat van azokból az énekekből, melyek az ifjúság körében szinte az egész világon elterjedtek – akár az eredeti angol vagy német szöveggel. A legkedveltebb énekeket magyar nyelvre is lefordították, például: *I could sing of your love forever (A hegyek s tengerek felett); Heart of Worship (Egyszerű dal); Shine Jesus Shine (Jézus, ragyogj)*.

Ezek a dicsőítő énekek nálunk eleinte szájról szájra terjedtek, fénymásolt lapokon kerültek a kezünkbe, később énekesfüzetekből és -könyvekből juthattunk hozzájuk, majd különböző hanghordozókról, illetve már keresztyén rádiókban is hallhatjuk őket. Hálásak lehetünk, hogy az Urat ezekkel az énekekkel is magasztalhatjuk, jóllehet hiba lenne, ha (ez vagy bármelyik más zenei stílus) önmagának

akarná kivívni az egyedüli jogosultságot az Úr dicsőítésére. Erre egyik zenei stílus sem tarthat igényt. Azon például nem kell csodálkozni, ha az idősebb emberek szívesebben teszik ezt zsolotárainkkal vagy az ún. hallelujás énekekkel, mintsem valamelyik rap vagy rockosított szerzeménnyel.

Dicsőítés a fiataljainknál

A dicsőítés tehát a keresztyén fiataljaink között egy kedvelt éneklési mód. Viszont gyakran helytelenül használjuk e kifejezést. Általában minden közös ifjúsági (gitáros) éneklést így nevezünk, holott az adott ének témáját, szövegét tekintve az nem kizárólag dicsőítő. A fiatalosnak ható ritmikus ének, a szép dallam és a jó hangszerelés még nem dicsőítés. A tartalmát tekintve lehet, hogy éppen egy könyörgés (*Rejts most el, a szárnyad alá*) vagy hitvalló panasz (*Sokszor úgy érzem, összeroskadok*), de lehet hogy egy aranymondás, mely nem az embertől szól Istenhez, hanem fordítva (*Minden nap veled leszek, fogom a kezéd*). Ez utóbbit például valóban értelmetlen dolog lenne dicsőítésnek nevezni.

Kétségtelen viszont, hogy a manapság énekelte ifjúsági énekek között túlnyomó részben valóban a dicsőítő tartalmú énekek vannak, ami egyrészt jó (az Úr bizonnyára gyönyörködik bennük), de másrészt nem jó, ha elnyomja és kiszorítja a más tartalmú énekeinket. Hiszen – bár lehet, hogy furcsán hangzik – nem engedhetjük

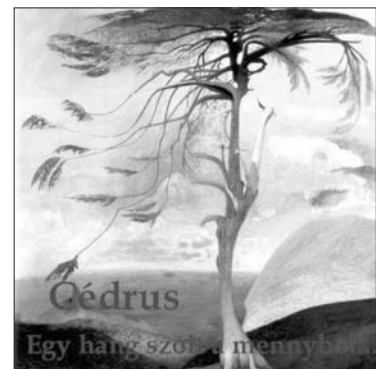
meg magunknak, hogy folyton csak dicsőítsünk! Ezt egyedül az angyalok tehetik a mennyben, akik erre hivatottak. Nekünk ez nem kizárólagos dolgunk, mert minket az Úr nemcsak magához hív, hanem küld is szerte a világba az emberekhez, az elveszettekhez vagy éppen a fel-fuvalkodottakhoz, a betegekhez és árvákhoz, akiket vigasztalni, vezetni, tanítani vagy éppen feddeni kell. Ezt pedig énekekben csak úgy lehet tenni, ha tudatosan válogatjuk meg őket.

Vitathatatlan, hogy feladatunk dicsőíteni az Urat, hiszen erre int a Szentírás is. De tudnunk kell, hogy emellett még könyöröghetünk, leborulhatunk, hívogathatunk, bizonyosságot tehetünk énekeinkben, hiszen ez a missziói küldetésünk. Kizárólag dicsőíteni majd a mennyben fogunk az angyalokkal együtt. És milyen zenei stílusban? Akkorra ez már nem lesz kérdés!

Süll Kinga

Egy hang szólt a mennyből...

A fenti címmel jelent meg a Cédrus zenekar első CD-je. Az apácaszakállasi református zenekar (amely a ko-

rábbi Húrvirágból alakult) hanghordozóján tizenkét szám hallható. Jól megfér rajta egymás mellett klasszikus egyházi ének, amerikai dallam, ifjúsági ének, Rod Stewart-átirat, Pintér Béla-szám és saját szerzemény.

A borító tanúsága szerint az öttagú zenekart a következő személyek alkotják: Lőrincz Gábor (basszusgitar), Lőrincz Olívia (ének), Somogyi Alfréd (zongora, ének, vokál), Takács Flóra (gitar) és Vargha Balázs (gitar, ének). November 22-én az apácaszakállasi kultúrház zsúfolásig megtelt a lemez-bemutató koncertre.

–kis–

Szakmai nap kántoroknak

A református egyházzenei osztály szervezésében négy év után újra Nagyida lett a kántortalálkozó helyszíne. 2009. október 17-én a Schell-kastély nagytermében gyűltek össze az abauj-tornai egyházmegye kántorai közül nyolcan.

Nyéky Miklós lelkipásztor és zenész kezdő áhítata után bemutatkozás, majd véleménycsere következett, amely a szakmai továbbképzést volt hivatott szolgálni. A finom ebéd elfogyasztása után filmvetítésre került sor, amelyen a jókai gyermektáborban előadott gyermekkantátát láthattuk. Utána a templomba vonultunk, ahol az orgonajáték szakmai kérdéseit vitattuk meg. Délután pedig – a szakmai nap csúcspontjaként – a templom falai között koncertre került sor. Fellépett a budapesti Tabulatúra régizene-együttes. Előadásukban hallottuk a 150. zsolnárt,

majd középkori énekeket adtak elő historikus hangszerek kíséretében a nagyszámú

hallgatóság előtt. Végül megvendégelésre került sor a gyülekezet imatermében, amit a nagyidai gyülekezet tagjai készítettek. Mindezekért legyen Istené a dicsőség!

Csáji Krisztina

Tavasztól tudtam, hogy ősszel egyházunk képviseletében ketten Csehországba utazunk egy kongresszusra, amit a kommunista rendszer bukása 20. évfordulója kapcsán október 14-e és 18-a között az Óriás-hegységben fekvő Herlíkovicében, a Csehtestvér Egyház üdülőjében rendeztek meg. A tanácskozáson hét európai ország több mint tíz keresztyén egyháza képviseltette magát.

A rendezvényt a vendéglátó egyházon kívül a Németországi Evangélikus Egyház és a Bajorországi Evangélikus Egyház támogatta. Az érkezés napján Prágában megtekintettük a *Totalitárius Rendszerek Tanulmányozása Intézetét*, amit nemrég hoztak létre. Az intézet a gazdája a fasiszta és a kommunista önkényuralom összes titkosszolgálati, belső elhárítási és biztonsági anyagának. A dokumentumok szabadon hozzáférhetőek, kutathatóak. Innen busszal mentünk tovább rendezvényünk tulajdonképpeni helyszínére.

A konferencián kitűnt, hogy sem a totalitárius elnyomás, sem az egyes egyházi tisztségviselők kompromittálódása és együttműködése a totalitárius rendszerekkel, illetve azok kiszolgálása sem oltotta ki a protestantizmusra jellemző kritikai látást. Az akkor elhallgattatott, illetve nyilvánosságra nem hozott művek mára hozzáférhetővé váltak.

A konferencián három egyetemi tanár tartott előadást, mégpedig **Jakub Trojan**, a prágai teológia emeritus professzora, a Charta '77 aláírója, **Fazakas Sándor**, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora és **Martin Stöhr**, a Németországi Evangélikus Egyház küldötte. Utóbbi előadása váltotta ki a legnagyobb visszhangot: az utána kibontakozott élénk eszmecsere miatt még a napi programot is módosítani kellett.

A konferencia utolsó előtti napján a résztvevőknek fogadást rendeztek a prágai német nagykövetségen. A választás azért esett pont erre az intézményre, mivel húsz évvel ezelőtt épp a prágai nagykövetségen keresztül sok keletnémet próbált Nyugatra jutni. Vasárnap ökumenikus istentisztelettel zárult az élményekben gazdag konferencia.

*

Október 16., péntek este. Megszakadt az áramszolgáltatás. Az ünnepi vacsora helyett – kis tanakodás után – gyer-

Húsz évvel a kommunizmus bukása után Sorsunk iránt őszinte érdeklődés mutatkozott

tyafénynél mindenki összecsomagol, és a jó 20–25 centis hóban csetlik-botlik a buszhoz. Sötét van. Ülünk a buszban, a kerekeken hólánc, aztán elindulunk. Lassan-lassan egyre lejjebb a behavazott tájon. Mire leérünk a rendes utakra, a társaság nagyobb része elcsendesedik. Így vagyok ezzel én is. Összefolynak a dolgok, a friss élmények, benyomások ott kavarognak mindnyájunkban...

Délután a lengyelországi református és lutheránus beszámoló után mi, Szlovákiából érkezők kerültünk sorra. Hárman voltunk: egy evangélikus tiszteletes Svítből, **Anna Hisemová** magyarizsépi református lelkész az ondava-hernádi egyházmegyéből és jómagam a pozsonyi egyházmegyéből.

Elsőként *A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház útja a totalitarizmus idején* címmel a mi sorsunkat ismerttettem a jelenlevőkkel. A hallgatóság számára váratlan ismeretet jelentett, hogy mi, szlovákiai magyar reformátusok a háború utáni éveket is totális – mégpedig nemzeti, sovíniszta – elnyomásnak éljük meg...

1945-től Csehszlovákiában az első Szlovák Köztársaságban élő reformátusok által létrehozott (de a Szlovák Köz-

gyűlöletet, hűségeskü ellenében lehetővé tette az állampolgárság felvételét.

A háború utáni kor megalapozta a kommunista időkben az egyház „választott” képviselői által 1952-ben önként vállalt és megszavazott, piramidális irányítási és függőségi rendszert. Ez a szervezeti felépítés szöges ellentétben állt egyházunk zsinat-presbiteri rendszerével, a szentek gyülekezetét (az egyháztagokat) kiskorúsította. A kálvini gyülekezetektől megvonta az önálló, felelős döntéshozatali jogát.

A kommunista hatalom idején az egyházigazgatási rendszert, az egyes lelkészeket és gyülekezeteket a SLOVÚC (Slovenský úrad pre veci cirkevne – Szlovák Egyházügyi Hivatal), valamint a Csehszlovák Kommunista Párt (Szlovák Kommunista Párt) járási egyházügyi titkára tartotta teljes ellenőrzés alatt. A lelkészek ellehetlenítését és kiszolgáltatottságát szolgálta fizetésük leszorítása, igehirdetői szolgálatuk szigorú korlátozása, titkosrendőri figyeltetése, a lelkészek közötti bizalmatlanság fenntartása, az otthonukban, hivatalukban bármikor tartott ellenőrzés, a folyamatos jelentési kötelezettségük, félelemben tartásuk.

Ismerkedés Prágában a Totalitárius Rendszerek Tanulmányozása Intézetének munkatársaival

társaság által el nem ismert) *Szervezőbizottság (Organizačný výbor)* képviselte egyházunkat. (A beneši intézményszerű magyargyűlölő hatalom elismerte a Szervezőbizottságot mint a református egyház képviselőjét.) Ez a bizottság képviselhetett az egyházat, hisz a benne tömörülő lelkészek csehszlovák állampolgárok voltak. A magyaroknak pedig nemhogy állampolgárságuk, de tulajdonuk sem lehetett. Ebben a korban a bizottság egyházunkat nem egy odaadó, a magyarság mellett kiálló lelkészétől „megszabadította”. Az 1948. évi februári kommunista hatalomátvétel megszüntette a magyarokkal szembeni hivatalos

Sorsunk őszinte érdeklődést váltott ki sokakból. Többen kijelentették, sokáig nem értették, miért olyan az egyházunk, amilyen. A történelmi összefüggések ismeretében világos választ kaptak sok kérdésükre.

A konferencián részt vevő egyházak közül belső egyházi törvénnyel az egyházon belüli titkos ügynökök problémáját egyedül a mi egyházunk ren-

dezte. A lutheránus kolléga pár szót ejtett arról, hogy a Szlovákiai Evangélikus Egyháznak miként kellett szembesülnie a múlt kísérteteivel – az egyházi tisztségeket ellátó titkos ügynökökkel – még a közelmúltban is.

A konferencia számot adott Isten előtti hűségről, állhatatosságról, kitartásról, Isten jutalmáról és az emberi hűtlenségről, köpönyegforgatásról, ügyeskedésről, törtetésről, istentagadásról – törpeségről és esendőségről. Jó volt, hogy értő és megértő fülek előtt nyíltan lehetett szólni dolgokról, melyek súlya jelenkorunkat is nyomasztja.

Batta István

Marko Juschka, a Jókán működő Slowakei Mission gazdasági vezetője és jómagam meghívót kaptunk az Initiative nevű protestáns vállalkozói egyesülettől. Végül, amikor október 9-én elindultunk Németországba, hármasan utaztunk: a kocsi Tibor Baláz lévai vállalkozó vezette. A szervezet a jubileumi, tizedik ünnepélyes évzáró és díjkiosztó taggyűlést Lipcsében tartotta. Nem véletlenül esett a választás erre a városra.

A nyolcvanas évek kezdetén a néhai Német Demokratikus Köztársaság óvodáiban is bevezették a gyerekek gyűlöltre nevelését. Ez a tény annyira felháborította a Nikolaikirche lekipásztorát, hogy eldöntötte: beindítja a soron kívüli, békéért való nyilvános imadélutánokat. Eleinte csak havonta egyszer, az első hétfő délutánján tartottak ilyen imaösszejöveleteket pár ember részvételével. Aztán a dolognak híre ment, népszerűsége nőttön-nőtt, míg nyolcvankilencre már teljességgel kinőtte a templom falait. A kommunista hatalmasságok többször is beidéztek az imaórát tartó lelkészt. Megpróbálták elérni, hogy fejezze be ezt a dolgot. A tiszteletes azonban ellenállt, mondván: – *A népet nem vittem ki az utcára, maguktól jönnek, az NDK a békétáborba tartozik, mi pedig a békéért imádkozunk. Mi a kivétel ebben?*

Idővel annyi ember járt el az immár hetente tartott imadélutánokra, hogy a templom előtti teret is kihangsúlyozták – így mindenki hallhatta, mi történik, mi hangzik a templomban. A többzetes tömeg 1989 őszén egyre nyugtalanabbá vált. Mindenki érezte, nagy dolgok történnek. Így esett aztán, hogy az egyik őszi este a templomból jövő tömeghez rengetegen csatlakoztak. Olyan sokan, hogy betöltötték a Lipcse belvárosát közrefogó egész körgyűrűt. A tüntetők érezték, tudták: bármikor, bárhol elkezdhődhet egy sortűz. De ők csak mentek, kezükben gyertyával, énekelve. Érezték: Isten ott van velük. És megtörtént a csoda: nem rohamozták meg őket a belbiztonsági egységek, megrepedt, széttört a kommunizmus vasabroncsa! Betört közéjük a szabadság mámorító fuvallata! Akkor még nem tudták, hogy pár héten belül mindnyájan egy egységes német állam, a Német Szövetségi Köztársaság polgárai lesznek.

Az Initiative alapítója és ötletadója abból indult ki, hogy felismerte: segíteni

A keresztyén vállalkozókat segítik Az Initiative jubileumi, tizedik évzáró taggyűlése

kell a gyülekezeteknek és a gyülekezetközeli, induló vállalkozóknak. Hogyan? Megszólította és maga köré gyűjtötte a hasonlóan gondolkodó, a még tevékenykedő és a gazdasági életből már visszavonult, sikeres keresztyén vállalkozókat és üzletembereket. Eldöntötték, hogy szak tudásukat, tapasztalatukat ingyen átadják az arra érdemes kezdő, keresztyén vállalkozóknak.

Megbízottaik felkeresték a volt szocialista államokat, egyházi és egyéb kapcsolataikon keresztül megszólították ottani ismerőseiket: keresték a támogatókat. A dolog tíz évvel ezelőtt kezdődött, mondhatni: az Initiative története egy tízéves sikertörténet.

Megtalálták az érdeklődőket. Minden évben kiválasztották és megjutalmazták a hozzájuk benyújtott három legjobb pályázatot. Tanácsolták az érdeklődőket. Kivitték őket az érdeklődésüknek megfelelő németországi vállalkozáshoz. Végigvezették őket a cég egész ügymenétén, gyártási folyamatán. A vendégül lát-

tott „tanulóknak”, a *hospitálóknak* lehetőséget nyújtottak ismereteik gyakorlati kipróbálására is. És a tapasztalatokon és a német nyelv gyakorlásán kívül személyes kapcsolati hálójával tértek haza.

A győztes pályázatot benyújtó vállalkozók szót kapnak az évzáró gyűlésen. Így volt ez most is. Egy romániai magyar mezőgazdasági vállalkozó beszélt: – *Pár évvel ezelőtt úgy hozta az élet, hogy férjemmel mindketten váltásra kényszerültünk. Mezőgazdasági vállalkozásba fogtunk. Először meglehetősen sok mindennel foglalkoztunk. Aztán – németországi tapasztalatunknak köszönhetően – szűkítettük termékeinket. Nagy segítség volt az Initiative díja – időben jutottunk pénzhez. Végül három-négy év alatt kialakult a jelenlegi profilunk. Most már kizárólag virágpalánták és virágok forgalmazásával foglalkozunk. Mivel kialakult vásárlói körünk nemcsak az általunk termesztett*

virágokat vásárolja, Hollandiából rendszeresen kiegészítjük kínálatunkat. Azóta van pár teherautónk, többen dolgoznak nálunk. Hogy mi a sikerünk titka? Erre egy igével tudok válaszolni: Keresétek Isten országát, s minden megadatik nektek.

Utána egy Valašské Meziříčí-i morva férfi kapott szót: – *Asztalos vagyok. Szeretem a munkám, s láttam, hogy egyre több asztalosműhelyt zárnak be. Feleséggel gondoltunk egy merészet, s kibéreltük az egyik épp felszámolt cég műhelyét. Rengeteg kérdés merült fel, meg pénzünk se nagyon volt. És akkor jött az Initiative ajánlata: tapasztalatszerzés, pályázati lehetőség. Rengeteget tanultam a Németországban töltött két hét alatt. Ráadásul abban az évben megnyertük az Initiative pályázatát is. Most 25 emberrel dolgozunk. Kialakult a vevőkörünk. Csak minőségi munkát adunk ki a kezünk közül. Ja, hogyan hasznosítottam az ezer eurós pályadíjat? Hát a felét a cégbe fektettük, a maradékot pedig részben a Csehtestvér Egyháznak, részben elesetteknek adományoztam.*

Régeni Szabó István (egykori erdélyi kollégám a komáromi teológián) a náluk futtatott Onézimusz-programot ismertette. A program célja az árvaházakból kikerülő gyerekek, a szociálisan hátrányos helyzetű fiatalok társadalomba való beilleszkedésének a segítése. A program sikerének záloga az együttműködés a fiatalokkal, a gyülekezetekkel, a fiatalokat alkalmazó vállalkozókkal. Tapasztalatuk bizonyítja, mennyire szükséges és hasznos munkát látnak el.

És ami a szlovákiai helyzetet illeti, tavalay Oros Csaba látszerész, alistáli vállalkozó nyerte el a fődíjat az Initiative nemzetközi versenyén. Örömmel látunk minden induló vagy már működő szlovákiai keresztyén vállalkozót, aki tovább szeretne lépni, aki vállalkozását tovább akarná fejleszteni. A lehetőség adott: jelentkezzen címünkön, megbeszéljük, mi az elképzelése, mit szeretne kapni, mi lesz a követendő lépéssor. Minden érdeklődő levelére válaszolunk.

Az Initiative szlovákiai elérhetőségei: Initiative Slovakia, Štermenská 585, 925 23 Jelka, e-mail: initiative-slovakia@directbox.com

Batta István

Az idősök vasárnapját ünnepeltük nemrég, amikor is a komáromi ifi tagjaival ellátogattunk a komáromi öregotthonokba, hogy énekekkel, versekkel szolgáljunk. Mélyen meghatott, hogy ezek a számunkra idegen, idős emberek milyen hálások voltak és mennyi áldást kértek életünkre, rövidke látogatásunkat megköszönve.

Az öregek szomjaznak a szeretetet. Hol vannak már azok a családi fészkek, ahol több generáció lakott együtt?! Mivé lett a világ, hogy a tanácsot adó, bölcs öregek, akiket mindig is tisztelet és megbecsülés övezett (gondoljunk csak a vének tanácsára!) mára a társadalom perifériájára szorultak? Miért van az, hogy mai társadalmunkat csak a produktív emberek „kiesése” nyugtalanítja?

Einstein szerint egy társadalom civilizációs fokát mutatja, hogy mennyire törődik a vénekkel. Nos, ilyen szemmel nézve fejlett, multikulturális társadalmunk meglehetősen civilizálatlan. Vagy mégsem?

Október 19-én és 20-án az Úr gondoskodásának köszönhetően lehetőségem nyílt részt venni Berekfürdön az I. Nemzetközi Hospice Kongresszuson, aminek a fő témája az idősgondozás, betegápolás, a Hospice-mozgalom és a palliatív ápolás volt.

A hospice munka úttörője Európában **Cicely Saunders** (1918–2005) ápolónő és szociális munkás volt, aki a háború után orvos lett. Célja volt otthont teremteni a legbetegbb és a haldokló embereknek. 1967-ben nyílt meg a St. Christopher's Hospice Londonban. Saunders mottója a palliatív (a tünetek enyhítésére és nem a betegségre irányuló gyógyítás) gondozásban a következő gondolat lett: „Nem napokat toldani az élethez, hanem a mindennapoknak több életet adni.” Elutasította az aktív eutanáziát és az élet megrövidítését, de ugyanígy annak mesterséges meghosszabbítását is. Gondolata az „abszolút fájdalom – abszolút gondozás” elvére épült. Tudta, hogy az ember az élete végén rendkívül sérülékeny és tele van félelemmel, fájdalommal és igényekkel, miközben a gyógyításakor mindenki csak a maga szakterületét látja. Az orvos csak a mellkasi fájdalmat vizsgálja, a gyógytornász mozgatja a lábat, a pszichiáter a depressziót kezeli. Senki sem nézi egészben az embert. A palliatív gondolat a teljes összefüggést hangsúlyozza, amely minden testi, pszichikai, szociális és spirituális alapigényt szem előtt tart.

Mindezek fontosak, és az egyháznak is fontos szerepe van itt. Mi sem tükrözi ezt

„A mi óránk mutatója már körbe jár...” Gondolatok egy konferencia kapcsán

jobban annál a példánál, amit szintén erről a konferenciáról hoztam magammal. **Gece Attila** miskolci kórházlelkész mesélte az egyik előadás alkalmával, milyen súlyos teherrel szabadított meg nemrég egy idős asszonyt, mondván, hogy az abortusz nem akkor okoz problémát, mikor tovább éljük az életünket, hanem az élet végén. S ezzel mindent elárult...

Vegyük figyelembe, hogy mekkorát változott a világ az idős emberek élete során. A petróleumlámpás korból átléptünk az internet világába, és a „haladással” sokan (a fiatalok közül is) alig tudnak lépést tartani. Az öregek meg egyre kiszolgáltatottabbá válnak, ráadásul minden felől azt éreztetik velük, hogy már csak terhet jelentenek, fölösleges tényezői az emberi közösségnek. A reklámokból dől a „sose halunk meg”. Mindenütt fiatal, ráncatlan, sikeres emberek mosolyognak ránk. A ráncatlanító krémek egyetlen érintéssel tüntetik el a kort, akárcsak valami szőgyenfoltot vagy koszt. Pedig a ráncok csupán a mosoly helyét jelzik... A fiatalok viszolyognak egy ráncos, idős néni vagy bácsi láttán, mert nincsenek hozzászoktatva a közelségükhöz, hogy azt a kezet is meg lehet simogatni, azt az arcot is meg lehet csókolni...

Az idősöknek szükségük van a törődésre, beszélgetésre. Milyen rossz lehet, ha egy élete vége felé járó ember nem tud beszélgetni a megélt élményeiről, tapasztalatairól, kétségeiről, félelmeiről, szorongásairól. Szerintem nincs olyan idős ember, akit ne foglalkoztatna a halál gondolata, és kivel beszéljen a nyugdíjas, ha a saját családja, lelkésze sem nyitja rá az ajtót?!

Van egy nagyon találó Gyökössy Endre-idézet, amely világosan leírja, hogy a modern kor embere hogyan vezette félre saját magát az idő múlásának érzékelésében: *„A középkorban talán azért voltak alázatosabbak az emberek, mert homokórájuk volt, és szüntelenül látniuk kellett a lepergő homokszemeket. A mi óránk mutatója már körbe jár, és egy kicsit becsap bennünket.”*

Az idő múlik. A modern ember percei is csak hatvan másodperciből állnak. És úgy van, ahogy nagynéném nagyszüleim hatvanadik házassági évfordulóján mondta nemrég: „Nem csak a koporsó mellett kell megállni. Addig kell törődni időseinkkel, amíg közöttünk vannak. Lehet, hogy holnap már késő.”

A generációk közötti különbség nem olyan áthidalhatatlan, mint ahogyan azt

sokan gondolják. Mióta a felnőtt-bibliá-órára is járok, láthatom, mennyi szeretet van az idősökben a fiatalok iránt, s mi, fiatalok el sem tudjuk képzelni, mennyi összekulesolt kéz fohászkodik értünk, a jövőnkért, munkahelyünkért, egészségünkért, hitéletünkért. Na, ez az, amit nem tudunk, s talán nem is lehet megköszönni...

Adjunk hálát a gondviselő Istennek időseinkért, hogy tartsa meg őket erőben, egészségben, hogy tanulhassunk tőlük, hogy gondoskodhassunk róluk, mint ahogyan ők gondot viseltek rólunk, szüleinkről. És hogy visszautaljak a kezdő gondolatokra: az idős embernek egy ölelés-re tárt kar is hatalmas boldogságot jelent. Ha arra is rászánjuk magunkat, hogy leüljünk és beszéljünk velük, ne felejtjük el előtte kikapcsolni a mobiltelefont! Gondoljunk arra, hogy egyszer mi is megöregsünk...

Tóth Zsuzsanna

Pályázat

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Diakóniai Központja pályázatot hirdet koordinációs munkatársi munkakör betöltésére. A munkavégzés történhet egész vagy fél munkaidőben, helye Komárom, bérezés megegyezés szerint.

20. életévüket betöltött, érettségizett, hitben élő önálló református egyháztagok jelentkezését várjuk, akik érdeklődnek a szeretetmunka iránt, megfelelő kommunikációs és szervezői készséggel rendelkeznek (korábbi szervezési tapasztalatok előnyben), tudnak angolul vagy németül, illetve bírnak számítógépes alapismeretekkel (Word, Excel).

Kérjük, a jelentkező írja le, hogyan képzele el munkáját a diakóniai szolgálat szervezésében, valamint azt, hogy milyen indíttatása van erre a szolgálatra. A jelentkezéshez mellékeljen önéletrajzot és ajánlást gyülekezete lelképásztortól.

A pályázatot levélben az alábbi címre kell küldeni: **Ústredie Diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku, Jókaiho 34, 945 01 Komárno.** A jelentkezési határidő: **2010. január 15.** A meghallgatásra egy később meghatározandó időpontban kerül sor.

További információk: diakonia@reformata.sk

Lábnymok

„Krisztus is szenvedett érte-
tek, és példát hagyott rátok,
hogy az ő nyomdokait köves-
sétek” (1Pt 2, 21).

– Mi az, hogy nyomdokait? –
kérdte Miki.

– Nos – felelte anyja –, ahogy
kint a hóban a lábnymokból meg-
látszik, melyik úton ment végig va-
laki, úgyszólván akár követni lehet,
így találjuk meg Isten Igéjében,
melyik úton járt a Megváltó, és így
tudjuk mi is követni Őt.

– De én nem tudok a rövid lá-
bammal egy felnőtt férfi lábnyo-
mába lépni – vetette közbe Miki –,
és ugyanúgy nem tudom a Meg-
váltó lábnyomait sem követni.

Az anya megmagyarázta: – Ha
nem is tudsz egy férfi minden láb-
nyomába belelépni, mert a te lép-
teid rövidebbek, az irányt azonban
követheted, és célhoz érsz. U-
gyanígy van a Megváltóval is. Ha
igazán szereted, hallgatni fogsz a

szavára, és követed Őt. S miköz-
ben ezt teszed, ha kisebb léptek-

kel is, de a Megváltó nyomdokai-
ban jársz. Az ő útja például az
igazság, az irgalmasság, a jó-
ság...

(Részlet a *Mi a célod?* című könyv-
ből)

Járható életutat!

Legyen életutad járható, azt ké-
rem számodra. Fagyos, dermesztő
napokon valakitől kapj mindig me-

leg szavakat. Sötét éjszakáidat teli-
hold világítsa meg, és járható út ve-
zessen mindig házadig s örök hazá-
dig. Ha bajban vagy, Isten ne alud-
jon barkedben soha. Oltalmazón
borítsa föléd tenyerét, és útjaid föl-
felé vezessenek. Az időjárás ne le-
gyen ellenséged, hátszéllel jársz, s a
vihár ne sodorjon szakadékba. Mire
az ördög észbe kap, hogy te arra jár-
tál, már régen a mennyországban le-
gyen otthonod!

(Ősi ír áldás)

2009-ben a Kálvinista Szemle szerzői voltak

André János ❖ Androvics Anita ❖ Johann Arndt ❖ Gottfried Arnold ❖ Assisi Szent Ferenc ❖ Babits Mihály ❖ Barthalos
Andrea ❖ Básti Péter ❖ Batta István ❖ Dr. Bódiss Tamás ❖ Bodnár Noémi ❖ Dietrich Boenhoffer ❖ Bokros Gyula ❖ Borzy
Bálint ❖ Phil Bossmann ❖ Bődök Dénes ❖ Bölcsföldi András ❖ Bölcskei Gusztáv ❖ Richard S. Brooke ❖ Brunácky Istvánné
❖ Czinke Tímea ❖ Czinke Zsolt ❖ Csáji István ❖ Csáji Krisztina ❖ Cséfalvai Judit ❖ Dr. Csémy Lajos ❖ Cséplő Bálint ❖
Id. Cséplő Ferenc ❖ Csicsay Katalin ❖ Csík György ❖ Csohány János ❖ Dér Katalin ❖ Dobai Sándor ❖ Dobainé Kiss Ilona
❖ Dsida Jenő ❖ Dukon András ❖ Édes Dezső ❖ Erdélyi Géza ❖ Fábíán Tibor ❖ Farkas István ❖ Fazekas László ❖ Fecsó
Yvett ❖ Fekete Ágnes ❖ Fekete Vince ❖ Fodor Rudolf ❖ Juraj Gajdošoci ❖ Gál László ❖ Gál Lóránt ❖ Dr. Gaspárecz Ivett
❖ Gaspárecz Tihamér ❖ Bob Gass ❖ Dr. Lothar Gassmann ❖ Géresi Róbert ❖ Id. Gőrozdai Miklós ❖ György András ❖
Győri Margit ❖ Györky Szilvia ❖ Gyüre Lajos ❖ Jana Horovčáková ❖ Horváth Gabi ❖ Hranýó Mihályné ❖ Iski Ibolya ❖
Izsmán Jónás ❖ Jakab-Köves Gyopárka ❖ Ján Janovčík ❖ Kassai Gyula ❖ Kassák Lajos ❖ Kempis Tamás ❖ A. Kis Béla ❖
Kis Csongor ❖ Kis Lucia ❖ Kiss Tamás ❖ Id. Kollárovics István ❖ Koncsol László ❖ Korpás Pál ❖ Kosár Éva ❖ B. Kovács
István ❖ Kulcsár Károly ❖ Langschadl Virág ❖ Lévai Attila ❖ Liptay Lothar ❖ Lukátsi Vilma ❖ Magdeburgi Mechthild ❖
Milen Marcell ❖ Mixtaj Johanna ❖ Molnár Elemér ❖ Molnár István ❖ Cs. Molnár János ❖ Molnárné Miklós Malvína ❖
Mudi Henrietta Judit ❖ Mudi Róbert ❖ Nagy Andrea ❖ Nagy József Barna ❖ Nagyné Révész Andrea ❖ Olasz Tímea ❖
Orbán Levente ❖ Oroszné Csörgő Enikő ❖ Öllős Erzsébet ❖ Pándy Bertalan ❖ Park Sung Kon ❖ Peres András ❖ Petróczy
Éva ❖ Rácz Éva ❖ Rácz Jolán ❖ Ravasz László ❖ Reményik Sándor ❖ Rencsok Béláné ❖ Révészné Bellai Csilla ❖ Rónay
György ❖ Dr. Sándor Károly ❖ Sándor Veronika ❖ Ifj. Ján Semjan ❖ Edith Stein ❖ Süll Kinga ❖ Süll Tamás ❖ Szabó
Annamária ❖ Szabóné Kozár Éva ❖ Szathmáry Sándor ❖ Szénási Lilla ❖ Szénási Réka ❖ Szenczi László ❖ Szent Ágoston ❖
Szent-Gyály Kata ❖ Szentí Tibor ❖ Szerdi Matild ❖ Szilágyi Ferenc ❖ Dr. Szopó Ferenc ❖ Szuhay György ❖ Özv. Takács
Lászlóné ❖ Tarr Ferdinánd ❖ Per Tolleson ❖ Tóth Árpád ❖ Tóth Zsuzsanna ❖ Tótkés István ❖ Tótkés László ❖ Tózsér Árpád
❖ Túrmezei Erzsébet ❖ Ujlaki Ferenc ❖ Vámos Béla ❖ Miroslav Varga ❖ Vargha Balázs ❖ Vörös Virág ❖ Záhorszky Zsuzsanna

Lapunk ez évi számaiban a fenti személyek tollából jelent meg
írás. Az élőknek köszönetünket fejezzük ki, hogy gondolataikat
közkinccsé tették, tudósításaikkal hozzájárultak egyháztagjaink
jobb informáltságához, hiszen pozitív viszonyunk csak ahhoz
lehet, amiről tudunk, amiről ismereteink vannak. A már elhunyt-
aknak pedig azért vagyunk hálásak, hogy akár századok múltán
is van „mondanivalójuk” a ma élő reformátusoknak.

Szerzőink növekvő száma, munkatársaink készsége (akik hono-
rarium nélkül, valóban Isten dicsőségére dolgoztak) azzal a
reménnyel tölt el bennünket, hogy lapunkat jövőre is meg tudjuk
tartalmas írásokkal tölteni. Várjuk kézírataikat, akárcsak újabb
szerzőkét: mindazokét, akik úgy érzik, hogy lapunk rovatai va-
lamelyikébe illeszkedő anyaggal tudnak jelentkezni.

A szerkesztőség

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Tanácsa a 6. ülésén, amelyre 2009. november 7-én Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta az 5. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette a határozatok kiértékeléséről, valamint a még nem teljesített határozatokról szóló jelentést.

– A Zsinat 2009. december 3-án 14 órakor lelkeszszeneléssel veszi kezdetét. A Zsinati Tanács a Zsinat elé terjeszti a közalapról szóló törvény tervezetét, az egyházközségek társulásáról szóló törvény tervezetét és a missziói bizottság által elkészített missziói tervet.

– Alexandra Makovának – meghallgatását követően – megítélte a lelkészjelölti jogállást.

– Hozzájárult, hogy Róbert Šereš kassai mérnök önálló szakelőadóként alkalmazva legyen az Ökumenikus Lelkigondozói Szolgálat Központjában.

– Tudomásul vette egyházunknak a nyelvtörvénnyel kapcsolatos állásfoglalására érkezett válaszokat. A Zsinati Tanács megköszöni egyházunk szlovák nemzetiségű képviselőinek, hogy a nyelvtörvénnyel kapcsolatban állást foglaltak és felhívást tettek közzé.

– Tudomásul vette a Kassai Magyar Református Egyházközség és a Kassai Szlovák Református Egyházközség elnökségeinek az egyháztagság tárgyában kötött megállapodását.

– Hozzájárult ahhoz, hogy – amennyiben az ingatlan eladásából származó bevételt az egyházközség ingatlanvásárlásra fordítja – a Sajórecskai Református Egyházközség a tulajdonában levő 145/2-es számú parcellát (200 négyzetméter) az aktuális belterületi áron eladja.

– Tudomásul vette a Kassai Szlovák Református Egyházközségnek a 2/2007-es számú alkotmányerejű törvény módosítására vonatkozó azon javaslatát, hogy a lelképásztorokat a megválasztásukat követő 10. évben az egyházközségek szavazás útján erősítsék meg; a választási ciklus folyamán ezzel a kérdéssel foglalkozni fog.

– Javasolja, hogy a Kassai Magyar Református Egyházközség megnevezése így változzon: Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kassai Egyházközség I (Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku Cirkevny zbor Košice

A Zsinati Tanács 6. üléséről

I), a Kassai Szlovák Református Egyházközség neve így változzon: Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kassai Egyházközség II (Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku Cirkevny zbor Košice II). Az eljárás menetéről a Zsinati Iroda tájékoztatja az érintett egyházközségeket és egyházmegyékét.

– Tudomásul vette és megerősítette, hogy a Zsinati Elnökség ZSE-148/2009-es számú határozatában Éles György magyarországi református lelképásztort legkorábban 2010. január 1-től missziói lelképásztorként alkalmazza. Alkalmazása meghatározott időre szól: 2012. december 31-ig, és meghosszabbítható. Szolgálati területe: a prágai missziói gyülekezet, a cseh- és morvaországi református szórványközségek gondozása.

– A Magyarországi Református Egyház által közoktatási intézményeink támogatására folyósított támogatások maradék összegét a következőképpen osztja szét: Martosi Református Alapiskola: 1000 euró, Érsekkétyi Református Alapiskola és Óvoda: 800 euró, Lévai Egyházi Gimnázium: 600 euró, Rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium: 1000 euró, Rozsnyói Református Alapiskola: 900 euró, Vajáni Református Alapiskola: 800 euró, Alistáli Református Alapiskola: 456,31 euró.

– A Diakonia Reformata nonprofit szervezet javaslatára a diakóniai alap terhére a következő támogatások kifizetését hagyta jóvá: az Apáczsakállasi Református Egyházközségnek gyülekezeti diakóniai munka részfinanszírozására: 120 euró, a Magasrévi Református Egyházközségnek egyháztag támogatására: 200 euró, a Kassai Szlovák Református Egyházközségnek két család támogatására: 100 euró és a Nagymihályi Református Egyházközségnek gyülekezeti tagok támogatására: 123 euró. A Zsinati Tanács úgy határozott, hogy a diakóniai alapról történő igénylések feltételeit a következő ülésén módosítani fogja.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Diakonia Reformata nonprofit szervezet önkéntes gyűjtést hirdessen a Nyilas Misi Karácsonya program szállítási költségeinek fedezésére. A Zsinati Tanács az önkéntes gyűjtésből befolyt összeget a diakóniai alap terhére kifizetendő támoga-

tásként kipótolja 600 euróra – a Nyilas Misi Karácsonya program tervezett szállítási költségeinek összegére.

– A Tiszántúli Református Egyházkerület 2010. február 19-én rendezi meg III. jótékonyági bálját, melynek a bevételével egyházunk valamely intézményét, iskoláját kívánja támogatni. A Zsinati Tanács a jótékonyági bál bevételét a Rozsnyói Református Alapiskola adóssága törlesztésére kívánja felhasználni.

– Jóváhagyta a 2010. évi költségvetést, és úgy határozott, hogy az egyházunk működéséhez szükséges 10 000 eurós bevételt a közalapról szóló törvény elfogadásával fogja megoldani.

– Jóváhagyta az év végi lelkési zárójelentés egységes sémáját, használatát már a 2009. évről szóló jelentés megírásánál kötelező érvényűvé teszi.

– Egyházunk Rákos Loránt zsinati tanácsos által összeállított protokollrendjét véleménynyilvánításra a jogi bizottság, valamint a teológiai-etikai bizottság elé terjeszti. A Zsinati Tanács kéri az illetékes bizottságokat, hogy véleményüket legkésőbb 2010. február 28-ig terjesszék a Zsinati Tanács elé.

– A református hittan tantervének az iskolaügyi minisztérium követelményeinek megfelelő szintre történő átdolgozásával és az ezzel kapcsolatos kommunikáció lebonyolításával Drenkó Zoltán barkai lelképásztort és Molnár Árpád rozsnyói lelképásztort bízta meg.

– Megbízta a Zsinat elnökeit, hogy szerezzenek információkat az európai uniós pályázati lehetőségekről.

– Megbízta a Zsinat elnökeit, hogy Rózsa János pénzügyi tanácsadóval további tárgyalásokat folytassanak.

ÖT-elnökségek találkozója

Október 19-én és 20-án Prágában találkoztak Ausztria, Csehország, Szlovákia, Magyarország és Lengyelország ökumenikus tanácsai elnökségei, hogy a misszióról, az evangelizáció fontosságáról és a migrációról váltsanak szót. A Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsát Miloš Klátik elnök, Ladislav Krpala titkár és Fazekas László alelnök képviselték. Egyházunk püspöke találkozott a prágai magyar református közösség képviselőivel is, akikkel a lelkési szolgálat bebiztosításával kapcsolatos lehetőségekről tárgyalt.

Nagyvárad Partiumi Felvidéki Napok

Testvéregyházunk, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület meghívására szeptember 19-én egy nyolcfős delegáció (**Fazekas László** püspök, **Fekete Vince** főgondnok, **Dobai Sándor** esperes, valamint **Erdélyi Pál**, **Kassai Gyula**, **A. Kis Béla**, **Tatár István** és **Tóth Zoltán** lelképásztorok) látogatott el egyházunkból az Ady által Pece-parti Párizsnek nevezett városba. Vendéglátóink megmutatták a püspöki palota szomszédságában levő újvárosi templomot, a Partiumi Keresztény Egyetemet, este pedig fórumon vettünk részt a Lorántffy Zsuzsanna Központban.

Csúry István megbízott püspöknek a *Zsid 10,11* alapján megtartott áhítatában kifejezést nyert a vágy: egyházainknak szorosabbra kell fogniuk a kapcsolataikat. Eddigi, sorsközösségben megvalósuló kapcsolataink alakulására **Tőkés László** EP-képviselő tekintett vissza. A szlovákiai nyelvtörvény kapcsán leszögezte: a Bajnai-Fico-találkozó keresztbe vágta az

addigi eredményeket, az EU kétoldalú ügynek tekinti a kérdést.

Fazekas László püspök egyházunk jelenlegi képét mutatta fel, amit nagyban befolyásol az, hogy a kommunizmusban az egyház fennmaradásának ára a misszió feladása volt. Kidomborította, hogy egyházunkban kétnyelvűség van. Fekete Vin-

Csúry István, Fekete Vince és Fazekas László

ce főgondnok pedig főként iskoláink helyzetéről beszélt, érintve a nyelvtörvény által teremtett új helyzetet is.

Másnap lelképásztoraink Nagyvárad hét templomában hirdették Isten igéjét.

–akb–

Szeszta Presbiteri útravaló

Szeptember 20-án Szesztán került sor az abaúj-tornai egyházmegye presbiteri konferenciájára. Az ott hallott igehirdetés, valamint az előadások lelkünk épülésére és hitünk erősítésére, presbiteri szolgálatunkhoz pedig útmutatásul szolgáltak.

Jól az elménkbe kell vésnünk az *ApCsel 4,23–24* verseinek üzenetét, melyek alapján **Drenkó Zoltán**, a rozsnyói református iskola vezető lelkésze hirdette az igét. Úgy jutunk egységre, ha az Úr Jézusba beoltatunk, életünket átadjuk neki. Ha megtanulunk egymásért harcolni, odafigyelni egymás életére, érzéseire, nehézségeire, és engedjük, hogy Isten Lelke vezessen, állandóan csiszolódjunk, mint a gyémánt.

A gyülekezeti egységről, a presbiterek feladatairól **Victor István** nyugalmazott hejcei lelképásztor szólt, aki nyugalomba vonulása után presbiteri szolgálatot vállalt gyülekezetében. Elmondta, hogy szeretne jobb presbiter lenni, mindent megváltó Uráért tenni, nem csak az embereknek tesszeni. Ez a vágy legyen minden presbiter szívében, legyen összekötő a lelkész és a gyülekezeti tagok között! Amint az Úr Jézus kiküldte tanítványait a szolgálatba, mi is kettesével járjunk családlátogatásokra, hívogassuk az embereket az istentiszteletre, gyülekezeti alkalmakra!

Szabó Dániel, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke hangsúlyozta, hogy a presbiter az Úr Lelke vezérelje a szolgálatban. Nincs jobb vállalkozás, mint Isten szőlőjében munkálkodni, nincs jobb üzlet, mint Isten dolgát végezni. Az előadó visszanyúlt a reformáció kezdetéhez, a magyarországi presbiteri mozgalom kialakulásához. Az első, puritán lelkületű, tiszta életű presbiterek Krisztust követve álltak az őrhelyükre, s nekünk, mai presbitereknek is így kell cselekednünk. Sajnos mára a „keresztyén” Európa gyülekezetei alvóvá, megalkuvóvá lettek, elvilági-asodtak, a nem keresztyén vallásokkal szemben túlzottan toleráns magatartásúakká váltak. Könyörögjünk gyülekezeteink és presbiteraink lelki megújulásáért, hogy az Úrnak szolgáló, imádkozó közösségekké váljunk – intett a szövetség elnöke.

A konferencián régi és új ismerősökkel találkozhattunk, akik testvéreink az Úr Jézus Krisztusban, akik az ő szőlőjében munkálkodnak. Buzdított a záró ének is: „A munka sok, a munkás oly kevés!”

Mixtaj Johanna

Rimaszombat Tizenhét gömőri kórus találkozott

Nagy várakozással készültek a Gömőri Református Egyházmegye kórusai a nyolcadik kórustalálkozóra, melyre a rimaszombati református templomban 2009. szeptember 20-án került sor. Ez ünnepi alkalmon **Géresi Róbert** püspökhelyettes hirdette Isten igéjét, majd **Nagy Ákos Róbert** esperes köszöntése hangzott el.

Utána két-két énekszámmal tizenhét kórus lépett fel: a rimaszombati Blaha Lujza vegyes kórus, a Tompa Mihály Református Gimnázium kórusa, a rimaszécsi tanítók kamarakórusa, a tornaljai gyülekezeti kórus, a kövecsesi vegyes kar, a zárdorháza-rimaszécsi női énekkar, a Vályvölgyi énekkar, a rimaszombati kvartett, a hanvai református férfikórus, a feledi tanítók kórusa, a harmaci női énekkar, a hanvai gyülekezeti női kórus, a gömörhorkai

női énekkar, a simonyi Bárka ökumenikus énekkar, a nagybalogi Szivárvány kórus, a losonci Serly kamarakórus és a gömőri lelkészek énekpara.

Lévay Marek Adrienn orgonajátékkal örvendeztette meg alkalmi gyülekezetünket: előadásában a 42. zsoltár variációja, valamint J. S. Bach d-moll toccata és fuga című művének fináléja hangzott el. **Lévay Tibor** karnagy vezényletével pedig közös énekként zendült fel a templomot betöltő ünnepi közösség ajkán a *Soli Deo gloria* című kánon, mellyel Kálvin János emléke előtt tisztelgett a gömőri reformátusság.

Végül sor került az ajándékok átadására, majd **Süll Kinga** egyházzenesz köszöntötte a résztvevőket. Az együttlét és ismerkedés szeretetvendégséggel folytatódott, ahol megtudhattuk, hogy jövőre, ha Isten éltet, újra találkozhatunk: a kilencedik kórustalálkozó megszervezését a losonci gyülekezet vállalta.

Köszönet illeti a rimaszombati református gyülekezetet, hogy oly odaadó házigazdája volt egyházmegyei alkalmunknak. És hálát kell adnunk Istennek, aki úgy vezet egyházmegyénk gyülekezeteinek életét, hogy a fellépő kórusok és a résztvevők száma évről évre emelkedik. *Soli Deo gloria!*

Nagyné Révész Andrea

Az utóbbi években az Ipolysági Református Egyházközség évi rendszerességgel megrendezte az evangelizációs napokat. Néhányszor társulva a helyi evangélikus gyülekezettel, idén – szeptember 24-e és 26-a közt – egyedül.

Az igehirdetői-előadói tisztelet **Szarka Miklós** budapesti református lelkipásztor vállalta, aki húszévi gyakorló lelkipásztor után jelenleg a budapesti Bethesda Gyermekkórház kórháztanácsi tagja és klinikai lelkigondozója. Három igehirdetésében és egy (pedagógusoknak tartott) előadásában elmélyült ihletettséggel szólt az ember testiségének és lelkiségének Isten által kormányozott csodálatos harmóniájáról, illetve az Úr által teremtett életet gazdagító és boldogító lehetőségekről.

Az első előadás alkalmával **Izsmán Jónás** lelkipásztor üdvözölte és mutatta be a vendégelőadót, aki az *Ez 11, 14–19* alapján *Isten szívatültető műtete* címmel hirdetett ígét. A szív az emberi élet központja, az aggyal együttműködve kapcsolatot tart az Úrral, aki megajándékozza az embert hússzívvel, hogy kiüzze belőle a kőszívűséget. A kőszívűnek nincsenek érzelmei, csak érdekei, a hússzívű emberből melegség árad, s így nem szenved tőle a környezete. Az „újszives” ember, aki

Ipolyság

Az evangelizáció eszméit

megszabadult a kőszívétől, az önzésétől, az élet Istennek tetsző, Krisztust követő útjára lépett. A kőszív begyűjt, a hússzív eloszt – mondta az előadó.

Másnap délután az ipolysági és a környékbeli pedagógusoknak tartott előadást *Zsarolás az osztályteremben* címmel. A zsarolás az agresszió egyik megjelenési

Szarka Miklós előadás közben

formája. Az agresszió minden emberbe befészkel magát, és jelen van életünk minden területén, és ellene csak széles körű társadalmi összefogással vehetjük fel a harcot. Az előadó közvetlenségének és simogató, gondolat- és érzelmébresztő stílusának eredményeként kitarulkoztak a jó és rossz tapasztalatokkal egyaránt rendel-

kező pedagógusok, így csaknem kétórás őszinte párbeszéd alakult ki.

Este a testi és a lelki tisztulás volt az igehirdetés vezértémája. Ráébredtünk, hogy a Szentírás a lelki és a testi folyamatokat szinkronban látja-látatja. A vese, ez a titokzatos páros szerv, az emberi szervezet tisztítója, s így jelképe a lelki tisztulásnak is. A Biblia azt is értésünkre adja, hogy az Úr a szív és a vesék vizsgálója. A vesék szétválasztják szervezetünkben a tisztát a tisztátalantól. A szüntelen testi és lelki tisztulás emberi létünk és mivoltunk nélkülözhetetlen folyamata, ugyanis so-sincs tökéletes tisztaság. Jézus nélkülözhetetlen tisztítója életünknek.

A szombati igehirdetés alapigéjét az *Ez 37, 1–14* verseiben találjuk. A csont a múlt jelképe, emlékeztet, hogy porból lettünk és porrá leszünk. De a csontvelőben képződik az élet (a vér). A csontok a belső és külső tartás szimbólumai. A csontok az élők jövőjére is emlékeztetnek. Ha ilyen, elmúlást sugalló gondolatok kísértik embertársainkat, egyengessük útjukat a feltámadott Krisztus felé, mert a hit teremti a csodát, a hit a teremtő békesség forrása.

Korpás Pál

Abara

A megrepedt harang helyére új került

Az abarai református gyülekezet szeptember 27-én hálaadó istentiszteletre sereglett össze, hogy új nagyharangja felszentelésén együtt örvendezzen Isten áldó, megsegítő kegyelmének. A nagyharang közel egy esztendeje megrepedt, elveszítette szépen szóló hangját, azért lett szükség egy új harangra, amit erre az alkalomra el is készített **Gombos Miklós** aranykoszorús mester.

André János, gyülekezetünk és egyben az ungi egyházmegye gondnoka üdvözölte a templom ajtajában elhelyezett harang körül megjelent híveket. Röviden összefoglalta a régi harang történetét és az új elkészítését, majd felkérte **Fazekas László** püspököt, hogy áldja és szentelje meg a harangot. Ezt követően a feldíszített új harang a templom tornyába került – a kisharang mellé, amely 1957-ben készült. A zsúfolásig megtelt templomban **Mártha Géza** esperes olvasott ígét, majd imában mondott köszönetet az Úr segítségéért.

Fazekas László a *4Móz 10, 1–10* versei alapján szólt az ünneplő hívekhez, és ki-

fejtette, hogy Izrael fiai kürtöket használtak – azt más és más módon fújva –, ha harcra, menekülésre vagy ünnepre hívták a népet. Ma ezt a szerepet töltik be a harangok. Ezért lakik templomaink tornyában egy, kettő vagy több harang is: elsiratják a halottat, vagy öröme kondulnak meg a vigasság idején – de legtöbbször az ige hallgatására hívogatnak.

Az ünnepi istentiszteleten két szavalat is elhangzott: a templom előtt **Hallér Viktória**, a templomban pedig **Erdélyi Nóra** szavalatát hallhattuk. A gyülekezet női énekkara két énekszámmal szolgált. **Hranyó Mihály** helybeli lelkipásztor a gyülekezet történetéből ismertette azokat az eseményeket, amik a harangokkal kapcsolatosak. A gyülekezet két alkalommal is harang nélkül maradt, mégpedig amikor háborús célokra vitték el őket, de az áldozatot vállaló hívek újra harangot öntettek. Ennek a mostani harangnak a készítése is olyankor történt, amikor az új gyülekezeti ház befejezésén fáradoznak. De az Úr most is „mindent oly szépen intézett”. A költségeket a gyülekezeti adományok mellett **Csatlós László** presbiter,

Fazekas László megáldja a harangot

mezőgazdasági vállalkozó, az abarai úrbéres erdőgazdák, valamint a helyi önkormányzat (élén polgármesterként **Csuri Árpád** presbiter áll) jelentős adományai-ból állta a gyülekezet. Az új harangra felkerült az adományozók neve, valamint a következő íge: „...amint a Szentlélek mondja: Ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveiteket” (*Zsid 3, 7–8a*).

Erdélyi Géza nyugalmazott püspök faluja, temploma népének felidézte az abarai harangokhoz fűződő emlékeit. Az istentisztelet végén megszólalt az új harang, és hangja végigkísérte a gyülekezet kivonulását a templomból. Köszönjük Istennek, hogy új haranggal ajándékozott meg, amivel nem szűnik meg továbbra sem hívogatni bennünket az ő igéjéhez. Mindezt övé legyen a dicsőség!

Hranyó Mihályné

2009. október 4-e és 7-e között a magyarországi Református Missziói Központ Berekfürdön a Megbékélés Házában rendezte meg a III. Kárpát-medencei Missziói és Diakóniai Konferenciát. Témája a társadalmi felelősség, célja pedig a magyar reformátusság társadalmi felelősségének felbresztése, a missziói elköteleződés megerősítése és a cselekvésre buzdítás volt.

Ezzel kapcsolatban hangzottak el előadások, kaptak helyet a fórumok, valamint kisebb csoportokban műhelymunka folyt. Az alkalomnak százötven résztvevője volt, egyházunkat heten képviseltük. **Magyarné Balogh Erzsébet**, az RMK

Berekfürdő

Bemutattuk szolgálati területeinket

Az igazgató (balról a harmadik) és egyházunk képviselői

igazgatója egyházunk ifjúsági szervezetét, a Fireszt is meghívta, hogy szolgálatunk-

eszközöket.

Süll Tamás

kezet beosztott lelkésze kifejezte reményességét, hogy a szoborban a rá tekintők meglátják majd mindazokat a felismeréseket, melyeknek Kálvin is hirdetője volt, s beépítik a szívükbe, az életükbe az egyedül a hit, egyedül a Szentírás, egyedül a Krisztus, egyedül kegyelemből s egyedül Istené a dicsőség elvét.

Csepregi András, a magyarországi OKM Egyházi Kapcsolatok Titkárságának, a Felvidéken egyedülálló szobor elkészülését támogató intézménynek a vezetője Kálvin életének kevésbé ismert momentumait megemlítve méltatta a reformátort. Ezt követően Molnár Elemér esperes kérte a gyülekezetet, hogy közösen vonuljanak ki a templom mellett lévő szoborhoz, ahol **Michalák Szimona** elszavalta Lampérth Géza *Kálvin* című versét. Az alkotást a gyülekezet két gondnoka leplezte le, Molnár Elemér pedig rövid beszéde után megáldotta és szeretetvendégségre hívta a jelenlevőket a gyülekezeti házba.

A Kálvin-év kapcsán nagyon sok rendezvényre kerül sor, nagyon sok Kálvinnal kapcsolatos kiadvány lát napvilágot. Ezekkel kapcsolatban – ahogyan a zempléni egyházmegye, illetve a királyhelmecei gyülekezet Kálvinra való emlékezésével kapcsolatosan is – csak remélni tudjuk, hogy a reformátornak a Szentíráson alapuló tanaira való utalásunk nem hiábavaló, hogy Kálvin személyisége, a róla szóló előadások, tanainak elismertlése ötszáz év múltán is Isten felé, a kegyelemből való megigazulás és a Krisztus általi üdvösség irányába irányítja az emberek figyelmét.

Istennek legyen hála azért, hogy a királyhelmecei és a bodrogházi reformátusság szép alkalmakat élhetett meg e kálvini jubileum kapcsán, amivel kapcsolatban az elkészült Kálvin-szobor talapzatára is felkerült kálvini jelmondat élhet a szívünkben: *Soli Deo gloria*, vagyis *Egyedül Istené a dicsőség*.

Molnár István

Királyhelmece

Egyedülálló Kálvin-szobrot állítottunk

A Kálvin-emlékév keretében a Zempléni Református Egyházmegyében, illetve a Királyhelmecei Református Egyházközségben kétnapos rendezvényen emlékeztünk az ötszáz éve született reformátorra, **Kálvin Jánosra**.

A rendezvény első napján presbiteri konferenciára került sor, melynek témája Kálvin János élete és tanítása volt. Az október 17-én Királyhelmeceken megrendezett alkalmon **Kádár Ferenc** sátoraljaiújhelyi lelképásztor hirdette az örök érvényű ígét az *1Pt 2,9* alapján. Majd **Tökéczki László** történész, a dunamelléki egyházkerület főgondnoka tartott *Kálvin, népegyház, hitvalló egyház* címmel egy minden jelenlétét kálvinista hitének megvallására serkentő előadást. Az évszázadokat átölelő előadását hallgatva a jelenlétük büszkeséggel eltelve ülhettek a templompadban, arra gondolva, hogy milyen személyiséget adott az Isten népünknek, magyarságunknak. Mindenki úgy érezhette, hogy joggal tevődik fel az illyési kérdés: „*Hiszed, hogy volna olyan-amilyen / magyarság, ha nincs – Kálvin?*” S az előadó szavait hallva a jelenlétük válasza sem lehet más, mint a költőé: „*Nem hiszem.*”

Füsti-Molnár Szilveszter, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanára Kálvin tanításairól, főként a reformátor egyházképéről tartott előadást, mintegy összefoglalva és megcáfolva azokat a gyakori tévedéseket, melyeket a reformátor egyházfogalmával kapcsolatban megemlítenek, ugyanakkor rávilágítva – Kálvin írásai alapján – a prédikátor által óhajtott egyházképre. Az előadások után **Kis Gergely Márton** tiszaladányi lelképásztor reformáció korabeli istenes énekeket adott elő. A Népművészet Ifjú Mestere címet

viselő lelkész nem csupán előadott, hanem tanított is, hiszen egy dicséretre a hangszerével tanította meg a gyülekezetet.

Másnap, október 18-án folytathatták a megemlékezést a királyhelmecei gyülekezet tagjai, valamint mindazok, akik részt vettek azon a hálaadó istentiszteleten, melynek keretében a templomkertben lepleztük **Ferencz György** szobrászművész alkotását, mely a maga nemében egy egyedülálló Kálvin János-szobor. Az istentiszteleten **Szimkó Balázs** szavalata és **Molnár Elemér** esperes köszöntője után **Géresi Róbert** püspökhelyettes hirdette a sokakat megerősítő isteni üzenetet a *Lk 5, 17–26* alapján. Ezt követően **Molnár István** lelképásztor számolt be a Kálvin-szobor elkészítésének tervéről, az anyagi támogatás kereséséről, valamint a szobor elkészültével együtt járó gondokról és örömeikről. A reformátor szobra andezitből lett kifaragva, aminek a színe jellemzi

Kálvin személyiségét, puritánságát, s ugyanakkor a kő keménysége Kálvin jellemére, sziklaszilárd hitére utal. A szobrász ezt a hitet igyekezett kifejezni a Kálvin kezébe faragott Bibliával. A Szentírás elkísérte őt a noyoni szülőháztól a genfi katedrálisig, amely épületek a szobor jobb és bal oldalán bevésve láthatók. A gyüle-

Ungvár

Egykori ösztöndíjasok

A Németországi Evangélikus Egyház diakóniai szervezete, a Diakonisches Werk Tanulmányi Ösztöndíjak Osztálya október 15-e és 18-a között Ungvárott rendezett az egykori kelet-közép-európai ösztöndíjasok részére egy konferenciát, amit a stuttgarti központból érkezett **Sylvia Karlev** és **Christian Rave** vezetett.

A huszonöt résztvevő között volt ukrán evangélikus és ortodox, román evangélikus és ortodox, erdélyi református, magyarországi református, szlovák evangélikus és szlovákiai magyar

református is. Egyházunkból **Süll Kinga** és **Süll Tamás** vett részt ezen a rendezvényen, melynek a lényege az volt, hogy elmondjuk, miképpen tudtuk kamatoztatni saját országunkban, egyházunkban a Németországban töltött tanulmányaink alatt szerzett tapasztalatainkat.

Sokak szerint nem volt könnyű megszokni a külföldi élet újdonságait. A hallgatónak rá kellett éreznie és fel kellett ismernie fontosságukat (pl. az idő pontos betartása, a szisztematikus tudományos kutatás, a tanár és a hallgató közötti együttműködés, önállóság és felelősségvállalás, az egyház társadalmi irányú szerszolgáltatási ágazatai, az ökumenikus párbeszéd vagy éppen az istentisztelet liturgiai elemeinek gazdagsága terén). A másik tény pedig, hogy a felismert értékeket nem könnyű (de nem is mindig szükséges) otthon teljes mértékben honosítani, elfogadtatni. Ez bizonyára egy hosszabb folyamat, és a különböző területeken nem lehet sablonszerű elvárásokat állítani. De tény: a külföldi tanulmányok mindnyájunk számára nagyon hasznosak és életformálóak voltak.

–süll–

Él az én Megváltóm

A sókszelőcei református gyülekezet tagjai szomorú szívvel, de Isten akaratába vetett hittel emlékeznek az egy éve, 2008. december 13-án elhunyt lelkipásztorukra, Szabó Sándorra. Teológiai tanulmányai elvégzése után 1976-ban mint segédlelkész került a gyülekezetbe, majd megválasztott lelkészként szolgált közöttünk – súlyosbodó betegségéig.

Míg egészsége engedte, fáradhatatlanul és önzetlenül vette ki részét a gyülekezet külső és belső építéséből. Életéért és gyülekezetünkben végzett harmincegy évi szolgálataért Istennek adunk hálát, és eltávozott lelkészünk kedves igéjével vigasztalódunk, amely a sírkövére is fel lett vésve: „...tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll” (Jób 19,25).

A sókszelőcei gyülekezet

Saca

Hálaéneket zengtek az Úrnak

Az Abaúj-tornai Református Egyházmegye kórustalálkozója egy napsütötte vasárnap délután, 2009. október 18-án a sacai gyülekezet templomában lett megtartva.

Hat kórus jelezte részvételét, de egyből elfoglaltságára hivatkozva két kórus nem jött el a találkozóra. A templom padsorait a kassai, a szalánci, a kőrösi és a rozsnyói kórusok tagjai, valamint a helybeli és a környező gyülekezetekből érkezett hívek töltötték meg. A gyülekezetet a helybeli lelkész, **Szabó Krisztián** köszöntötte. Az igehirdetés szolgálatát **Orémus Zoltán** esperes végezte az *ApCsel 16,25–26* alapján.

A kórusok a bemutatkozás után előadták programjukat, és bizonyították felkészültségüket. Jó volt hallgatni szívből jövő

A berzétei kórus

éneklésüket, amellyel az Úrnak szolgáltak és dicsőítették az ő szent nevét. Miután minden csoport előadta műsorát, **Süll Kinga** egyházzenei megköszönte szolgálatukat, és ajándékot adott a kórusoknak. A találkozó szeretetvendégséggel ért véget, amelyet a sacai gyülekezet készített a találkozó résztvevőinek. Istennek hála ezért az alkalomért!

Csáji István

CSUNYOCSKA ISTVÁN
(1914–2009)

Nemrég még 95. születésnapján köszönthettük Csunyocskai István szalóci tiszteletbeli gondnokot, 2009. október 1-jén viszont eltávozott közülünk.

1914. július 7-én született Szalócon, földművescsalád negyedik gyermekeként. A második világháború idején csehszlovák katonaként rukkolt be, de – a visszacsatolás után – már a magyar hadseregben jutott ki a frontra. Túlélte a Don-kanyart, majd Németországba került, onnan térhetett haza. 1950-ben elvette Ferencz Piroskát, házasságukat egy fiúval és egy leánnyal áldotta meg Isten. Éppen a legnehezebb időkben, amikor az is-

tentelen eszmék (melyek sokakban még ma is hatnak) megpróbálták elpusztítani az egyházat, kellett neki az ideérkező lelkészekkel együtt kormányozni az egyház hajóját. Az ő gondnoksága idején került sor a templom és tornya javítására, a harangok villamosítására és az orgona megjavítására is.

Nagyon örült a 95. születésnapjára kapott nagybetűs énekeskönyvnek, amelyből utolsó napjaiban is tudott olvasni és készülni az elmenetelre. Pár nappal halála előtt a 25. és a 42. zsoltár szavai tisztán csendültek fel ajkain, utolsó szavai ezek voltak: „Istenem, Istenem”.

Isten Szentlelke töltsse el békességgel a gyászóidőt!

André János

Sikeres védések

A Selye János Egyetem Református Teológiai Karán október 30-án három doktorandusz védte meg doktori disszertációját.

Pólya Katalin párkányi lelkipásztor, aki *Az Istenről szóló tan Elisabeth Moltmann-Wendel teológiájában* címmel nyújtotta be dolgozatát. Erdélyi Pál vágfarkasdi lelkipásztor az öszösvetségi tanszéken megírt dolgozatának címe: *A szent háború az Öszösvetségben*. Lévai Attila csicsói lelkipásztor néprajzi tárgyú értekezésének címe: *Vallási hiedelmek és képzetek – különös tekintettel Csallóközre és Bodroghözre*.

Mindhárom doktorandusz jogosult lett a PhD tudományos fokozat használatára.

Öllős Erzsébet

Előfizetőink figyelmébe

Lapunk zökkenőmentes megjelenítése és januári összpéldányszáma pontos meghatározhatósága érdekében tisztelettel kérjük a gyülekezetek lelkipásztorait, gondnokait és iratterjesztőit, akárcsak egyéni előfizetőinket, hogy legkésőbb **december 20-ig** jelezzék a szerkesztőségnek az impresszumban megadott elérhetőségei bármelyikén, amennyiben módosul a jövő évre előfizetendő példányok száma.

Akik a fenti időpontig nem jeleznek változást, azt vállalják, hogy a Kálvinista Szemlé 2010-re ugyanannyi példányban fizetik elő, mint idén. Tehát az előfizetés folyamatos, akinél nincs semmilyen változás, nem kell megújítania.

Lapunk éves előfizetési díja változatlanul **4,20 euró**. Kérjük, az előfizetési díjat majd csak januárban azzal a pénzesutalvánnyal térítsék meg, amit a januári számmal együtt küldünk.

Kérjük azon gyülekezeteket, amelyek a lapunk mellékleteként megjelenő Bibliaolvasó vezérfonalakon kívül további példányokat szottak igényelni a szerkesztőségtől, hogy rendelésüket mihamarabb adják le. A falcolt Bibliaolvasó vezérfonal 2010 ára **17 cent**.

A szerkesztőség

GK-elnökségi ülés. Szeptember 29-én és 30-án Fazekas László püspök és Porubán Ferenc főgondnokhelyettes képviselte egyházunkat a Generális Konvent elnökségének Mályiban megtartott ülésén, ahol beszámolóik hangzottak el a május 22. óta eltelt időszakról, és elvi megállapodás született egy közös református lap kiadásáról, valamint közös honlap készítéséről.

Templomszentelés. Október 4-én templomszentelési ünnepség volt a barsbaracskaikai gyülekezetben, ahol az igehirdetést Fazekas László püspök végezte. A gyülekezet folyamatosan, több év alatt újította fel templomát, s a templomépítés 100. évfordulóján tartott ünnepi megemlékezésen kopjafaállításra is sor került.

GAW-tanácskozás. Október 11-e 13-a között Berekfürdőn Fazekas László püspök és Molnár Sándor zsinati főtanácsos részt vett a Gustav-Adolf-Werk munkaközössége tanácskozásán, ahol előadások hangzottak el Kálvin munkásságáról, és szó volt a munkaközösség további működéséről is. Pozitívum, hogy 2010. július 1-től bécsi központtal fog működni, így szorosabb kapcsolatot tarthat a kelet-közép-európai országokkal.

Egyházak finanszírozása, restitúció. Október 14-e és 16-a között Fekete Vince főgondnok, Fazekas László püspök, Géresi Róbert püspökhelyettes és Molnár Sándor zsinati főtanácsos részt vett a kulturális miniszter védnöksége alatt Pozsonyban és Nyitrán megszervezett konferencián. Pozsonyban az egyházak finanszírozásáról volt szó. A két nap alatt az egyes országok finanszírozási modelljeiről hangzottak el előadások, a nyitrai alkalmon pedig az egyházi vagyon vissza-

Gyűjtés a Tháliának

A negyvenéves kassai Thália Színház nehéz anyagi helyzetbe került, veszélybe került az intézmény léte. Ezért a Thália Színházi Társulás gyűjtést hirdet, kérjük, segítsen a színház megtartásában. Az adományozók nevét (az összeg feltüntetése nélkül) közöljük a 40. évfordulóra készülő kiadványunkban.

Adományait a alábbi számlára várjuk: **11358737/5200**, Divadelné združenie Thália, OTP Banka Slovensko.

Békéséges ünnepeket és Isten-től gazdagon megáldott új esztendő-t kívánunk minden kedves Olvasónknak és Munkatárunknak.
A szerkesztőség

adása volt a téma. Itt Fazekas László püspök előadásban számolt be a restitúció lefolyásáról egyházunkban. Szó esett a vissza nem adott vagyonról is, amelyet (az állami képviselők szerint) csak bírósági úton lehet visszaigényelni. Ez a konferencia része volt az egyházak anyagi függetlenítése érdekében elindított folyamatnak.

Film egyházunkról. Az M1 október 18-án a Református egység című műsor teljes időtartamában, november 1-jén pedig az Örömhír magazin végén sugározta azt a filmet, amit egyházunkról október elején Tislér Géza szerkesztő készített.

Püspökválasztás. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület november 20-án megtartott közgyűlésén Csűry István eddigi megbízott püspököt választották egy év időtartamra püspökké.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

December 20-án 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Molnár Zsolt csicseri lelkipásztor szól a hallgatókhoz.

December 24-én 17 órai kezdettel Gyertyagyújtás címmel ökumenikus egyházi műsort sugárunk.

December 25-én 11 órai kezdettel istentiszteletet közvetítünk a martosi református templomból. Igét hirdet Szénási Szilárd lelkipásztor, közreműködik Szénási Lilla lelkipásztor.

Január 3-án 8.05-kor a Világosságban Molnár János rétei lelkipásztor, az SJE RTK dékánja szolgál új évi igehirdetéssel.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László
Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:
930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk
Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09